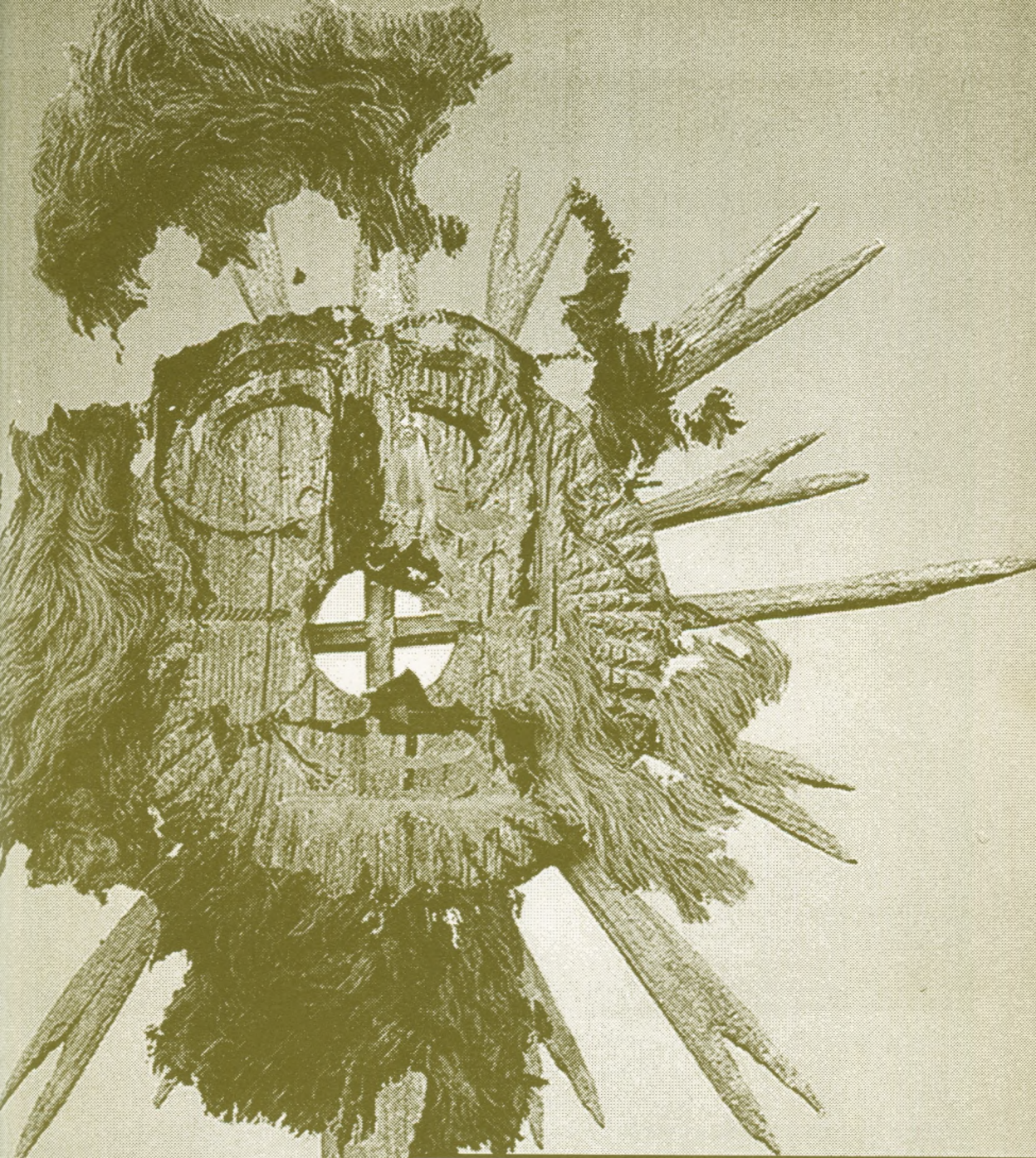

 **laiškai
lietuviams**

ŠIAPUS IR ANAPUS	325	Algirdas Paliokas SJ
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS	330	Nijolė Rutkauskienė
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ	334	G. Serafinienė
KAIP NESUKLUPTI	337	Antanas Naujokaitis
KAIP AŠ ŽIŪRIU Į LIETUVOS ATEITĮ	339	Regina Ožeraitienė
POKALBIAI PO LAUKINE KRIAUSĖ	341	Perpetua Dumšienė
IŠMINTIES IR TEISYBĖS MOKYTOJAS	344	Jonė Šuopytė
NESUSIDĖVINČIOS PINIGINĖS	346	Chiara Lubich
JAUNIMO MINTYS (tėsinys)	348	Lietuvos jaunimas
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI	352	Rita Saunorytė
KALBA	354	Juozas Vaišnys SJ
TĖVYNĖJE	356	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	359	Red.
TRUMPAI	360	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Zigmo Degučio nuotraukomis iš T. Saulaičio SJ, išvykstančio į Lietuvą, atsisveikinimo iškilmų.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August. Its publishers and owners are Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. The purpose, function, and non-profit status of this organization and the exemption status for Federal income tax purpose have not changed during the preceding 12 months. The editor is Rev. Joseph Vaišnys SJ. The managing editor is Ms. Maria A. Jurkutė. The office of editors, publishers and management are located at 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636-1098. In preceding 12 months *Laiškai Lietuviams* averaged a press run of 2,200. Total distribution 2,175 copies, mail subscription - 1840, free distribution - 335. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers, and 25 copies are left-over. Annual subscription is \$20.00, single copy \$2.00. Periodical postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to *Laiškai Lietuviams*, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1998 / LAPKRITIS - NOVEMBER / VOL. XLIX, NO. 11

Šiapus ir anapus

Algirdas Paliokas, S J

Pilnoje metų mozaikoje yra vieta rudeniiui: tam spalvingajam, šaltėjančiam, kartais niūriam ir lietingam metų laikui. Žmogus gyvenimo mozaikoje be šviesių ir džiaugsmingų didesnių bei mažesnių švenčių laimingų laikotarpių yra ir atsisveikinimo bei išsiskyrimo naktis. Visų šventųjų švente Bažnyčia nori aptarti žmogaus gyvenimą pailustruodama jį tikrais, nors nežemiškai atrodančiais šventųjų gyvenimais. Vėlinės, savo ruožtu, primena iškeliavimo naktį ir po jos prasidėjusią nesibaigiančią dieną, kurioje yra mūsų artimieji. Lapkričio gamtos ir Bažnyčios užduota tema pakviečia mus permąstyti ir naujai įvertinti svarbiausius žmogaus tikslus, gyvenimo prasmę ir savo išvadose į pirmąsias vietas iškelti tai, kas tikra ir amžina.

**Paminklas prie Čikagos lietuvių jėzuitų Jaunimo centro paaukojusiems
gyvybę už Lietuvos laisvę.**

Jono Tamulaičio nuotr.

Žiedų šventėje

Žiedų pasaulyje atsidūrę, mes grožimės, stebimės juo ir nejučiomis pradedame ieškoti pačių gražiausių ir kvapniausių žiedų, jais gėrimės, džiaugiamės, norėtume savo aplinkoje juos visus turėti.

Šiandien žiedų šventė - pačių gražiausių žmonijos žiedų - Visų Šventųjų šventė. Gerai, kad jie yra, juk tiek įvairių reikalų atsiranda, tiek bėdų mus ištinka. Ne tik intensyviai darbuojasi pamestų daiktų ieškomas šv. Antanas, bet ir kiekvienos specialybės darbuotojai turi savo globėjus, neišskiriant nė laidotovių namų direktorių Amerikoje. Tačiau ar patys šventieji ir šventosios mus žavi? Anaipol! Juk tai žmonės lyg iš kito pasaulio. Galbūt jie nei valgė, nei gėrė, nei miegojo. Jie piešiami su ilgu vienuolišku abitu, su kryžiumi ar Evangelija rankose ir neretai dar su šalia padėtu plakimosi ar kitokiu atgailos įnagiu. Šioje sustingusioje pozoje mes nežiūrime nieko žmogiško. Beje, jie ir jos visi vienodi. Tikriausiai jie niekada neliūdėjo, neverkė ir juo labiau niekada nesijuokė. Jie visada atsijungę nuo aplinkos: nieko nematantys, negirdintys, nejaučiantys. Jie nesupranta, kuo žmonės domisi, ką myli, ko neapkenčia, ką vertina, ko siekia, ką niekina... Jie tikriausiai be lyties ir be aistros, be mūsiško kūno, nesuprantantys, kas yra meilė. Jie nežemiški, nežmogiški, beveik tiek tolimi kaip ir ufonautai iš "skraidančių lėkščių"... Atrodytų, jog jie dienomis dirbo, naktimis meldėsi, nuolat pasninkavo ir save dar kankino atgailos įnagiais. O jau šventųjų padaryti stebuklai! Kas iš mūsų galėtų ką nors panašaus padaryti?

Visa tai neįmanoma, nerealu ir be galo toli ma. Gal tokį šventumo paveikslą sukūrė tie, kurie norėjo žmones patraukti nuostabiais lyg pasaka gyvenimais. O kiti, ateizmo užvaldytose šalyse pateikdami tokią šventojo karikatūrą, norėjo išjuokti ir patį šventumą.

Kas gi yra šventasis

Jis turi ne tik dvasią, bet ir kūną, kaip ir mes.

Jis ne tik meldžiasi, bet ir dirba, valgo bei miega.

Jis neša pareigų našą, kaip ir mes, bet kantriai, patvariai, ištikimai, džiaugsmingai, visai ne taip, kaip mes.

Ir jis būna kartais apleistas, apšmeižtas, tyloje verkiantis, bet visa pakeliantis, visiems atleidžiantis, nieko iš artimo meilės nešalinantis, nesmerkiantis, nes akių nenuleidžia nuo Išganytojo, už mus kryžių nešančio. Jis kančioje visai ne toks, kaip mes.

Prie jo irgi prisėlina pagundos, bet jau iš tolo jis atpažįsta jas ir tuoju atmeta nesižavėdamas, nesiderėdamas ir todėl nesuklupdamas. Svyravimai, kompromisai, savęs pateisinimai, parpuolimai silpnybės akimirka - tai ne jo, mūsų dalia. Jis ar ji yra išimtis, o mes - kaip visi.

Niekas nežino jo sunkumų, jo skausmo. Tai tik jo ir Dievo paslaptis. Nevaitodamas ir nemurmėdamas jis neša savąjį kryžių.

Aplinkui jį paprastai susidaro ramybės oazė. Bendraudamas su juo, pradėdi suprasti, kas yra ramumas ir širdies nuolankumas. Daugelis nori būti šalia, eiti kartu. Jei su juo, tai ir alsuoti lengviau, ir nepavargsti, ir naštos taip nesijaučia. Gal tai jis nepastebimai prisiima tavo sunkumus, gal Išganytojas, šalia jo einantis ir nešantis jį ir tave kartu.

Mūsų vaizduotėje jis vien į Nukryžiuotąjį bei šventus paveikslus maldoje bežiūrintis ir kukliai nuleidžiantis akis, išeidamas į pasaulį. O iš tikrųjų, pasaulis jam - tai didysis Dievo kūrybos gyvasis paveikslas. Jame jis pastebi ir pirmą daigą, ir bręstantį javą, ir sutrupėjusių vaivorykščių rudenį, ir angeliškai džiaugsmingą snieguolių šokį... Jis neiškenčia neuždėjęs rankos ant kūdikio galvos, jis sustos prie verkiančio, nepraeis pro pagalbos reikalingą žmogų, paukštį ar gyvulį. Jis mato daugiau už mus ir girdi dar daugiau. Ir visada atsiliepia - kiek tik jo žmogiškos jėgos, Dievo padvigubintos ar patrigubintos, išgali. Jo širdis panaši į dievišką širdį. Ji nori visus apglėbti, visus gelbėti, visus laimingus padaryti. Todėl jis žiūri ne į save,

galvoja ne apie save, atiduoda save ne sau. Taip išdalija savo laiką, sveikatą, gyvybę po mažą lašelį - viską. O ką gauna? Visą Kristaus palaiminimų palaimą - čia ir kitame pasaulyje - Dievą! Palyginkime, ką viliamės gauti mes ir ką gauna jis? Ir tas apdovanojimas nesibaigiančiams amžiams.

Ačiū Tau, Dieve, kad šventieji buvo, yra ir bus. Ne vien bėdoje užtarėjai, ne vien mūsų pasigrožėjimui, bet kaip realus pavyzdys ir paskatinimas, kad šventumas - ne pasaka, kad atsidavimas Dievui ir paprastą lauko augalėlį pražydyta įstabaus grožio žiedu. Jo grožiu gėrėsis, jo sukrautu gėrių maitinsis kartų kartos, jo gyvenimu paseks rinktiniai įvairių tautų ir rasijų sūnūs bei dukros.

Sielų šventėje

Vėlinių vakaras. Kapai. Žvakutės. Mintyse artimieji, kurie su mumis keliavo žemės kelione. Vieni jų buvo arčiau, kiti toliau. O keliavome tuo pačiu keliu, vieni kitiems ištiesdami ranką, pagelbėdami, padrasindami. Buvo, kas mokė mus, paskui mes kitus mokėme gyvenimo išminties. Ir taip viskas sukosi... skubėjo laikas, skubėjome mes, jo verčiami. Tik laikas nuo laiko, neprašytai viešniai apsilankius, nustebę sustodavome ir klausdavome: "Kodėl taip greit, kodėl ne laiku?" Atsakymo tyla kartais perimdavo šalčiu ir sustabdydavo pamąstymui, refleksijai. Bet neilgam. Pareigų karuselė juk nesustoja. Ji vėl grąžindavo ritmą gyvenimo eigai.

Vėlinių dieną vidun įsėlina filosofuojanti mintis: "Dabar mes laidojame kitus. Vėliau kiti mus, po to juos kiti ir taip be galo: kol visi kiti ateis, kol bus kam išeiti". Mūsų planeta prima ateinančius ir nesulaiko nueinančių. Kartais matai žmogų, kurį jau šaukia kitas pasaulis ir jo nusistatymų negali suprasti. Kodėl jis taip įsikibęs į žemę? Kodėl taip bijo kito pasaulio? Kodėl nebando keisti savo gyvenimą pagal ateinančiojo principus? Taip, žemės trauka nugali amžinybės artėjimą pranešančius ženklus. Ir

keista, ir nesuprantama: žmogus žemės nori daugiau nei Dievo ir žmogaus bendros laimės pasaulio. Kodėl žmogaus neįtikina, kodėl jo neįtraukia paties Dievo jam parengtas meilės pasaulis, kurį Šv. Raštas aprašo taip: "Ko akis negėdėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli" (1 Kor 2,9). Kodėl taip yra?

Šis troškimas pasilikti žemės laike sako, kad žmogus dar nėra pasiruošęs gyvenimui kitame pasaulyje, kad jam dar reikia augti ir bręsti. Todėl jis taip trokšta pasilikti laiko pasaulyje, nes aname jau nebus laiko. Kas nepasiekta, ir bus nepasiekta, kiek užklopta, taip ir liks. Tuo saiku, kuriuo mes seikėjome meilę, ir mums bus atseikėta.

Kam Dievo įsakymai? Pasiruošimui. Juo geriau pasiruoši egzaminui, tuo drąsiau. Jei tobulai, tada jo tiesiog laukte lauki. Nuo mūsų dėmesio vis pabėga tas įsakymas, kuris ima į save visus kitus: "Mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis" (Mk 12, 30). Jis mums lyg švelni raminanti muzika, lyg graži, nepasiekiamą svajonę. Nuskambėjo, iš minties išėjo, ir mes vėl savame neypatingo gerumo ir neypatingos meilės pasaulyje.

Kitų gyvenimai baigėsi. Esame liudininkai. Mūsų taipogi tirpsta. Tuo netikime. Ir išėjusieji netikėjo. Štai tau ir protingas, bet neprotingai besielgiantis žmogus.

Didysis įsakymas - tai Meilės šauksmas, laukiantis atsakymo. Tu gavai ir gauni viską, tad atsiliepk! Kūrėjas tave šaukia! Kodėl į priešingą pusę nusigręžęs? Kodėl su kūriniais moki kalbėtis, o su Viešpačiu - ne? Tačiau pabandyk, rimtai pabandyk, bandyk kol išeis. Pradėk nuo to, ką akys mato ir ausys girdi, ir eik iki subtiliausių savo sielos virpesių. Prieš akis gamta, žmonių veidai, įvykiai. Garbink Kūrėją, dėkok, atsiprašyk ir prašyk už save ir kitus, už Tėvynės reikalus, už ligonius ir mirštančius, už žmoniją. Tikėk, kad Jis dėmesingai klauso, nori dalyvauti tavo gyvenime, žmonijos gyvenime, kad Jam

Jaunimo centro sodelyje su T. A. Saulaičiu SJ koncelebruoja Mišias kunigai: A. Gudaitis SJ, A. Pučenskis ir A. Paliokas SJ.

Z. Degučio nuotr.

rūpi tavo laimė daugiau nei tau pačiam. Kaip žemiškai meilei reikšti reikia tam tikrų sąlygų, taip ir šiai visų pirma reikia tylos. Ir laiko reikia tiek vienai, tiek kitai. Tikra meilė sulėtina gyvenimo skubą, pareikalauja laiko ir tylos. Dievas kalba ramybėje ir tyloje. Meilės ryšio be šito su Dievu neužmegsi.

Viskas lyg ir aišku, bet nekonkrečiau. O štai: "Mylėk savo artimą, kaip save patį" (Mk 12, 31) patarnauja tiltu į Dievo meilę. Tikrai tas mastas, kurį taikome sau ir artimui, yra gana skirtingas. Ne veltui apaštalas Paulius primena: "Kitus vertinkite aukščiau už save ir žiūrėkite kiekvienas ne savo naudoms, bet kitų" (Fil 2, 3-4). Nelengva tokį artimo išaukštinimą suprasti ir dar sunkiau tuo nurodymu gyventi. Logiškai

mąstant, privalu mylėti artimą, nes jame slepiasi Kristus: "Kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte" (Mt 25, 40).

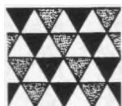
Mūsų artimieji iš kito pasaulio trokšte trokšta mums pasakyti, kad meilė visatoje yra viskas. Didesnės vertybės nėra, nes Dievas yra Meilė ir meilėje yra Dievas.

Tai Vėlinių diena, kada neregimos akys žvelgia į tave ir prašo be garso:

Tai ši diena, kai skaistykloje kančios prigęsta, užslopsta.

Tai ši diena, kuri daugeliui paskutinė kančios, ir laimės pirmoji diena.

Vėlinių diena - prisiminimo, maldos ir meilės reiškimo diena.

KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Nijolė Rutkauskienė

Kunigas visais laikais ir esant visokioms aplinkybėms turi likti Kunigu. Keičiasi gyvenimo sąlygos, keičiasi tradicijos, bet tikėjimas ir Dievo žodis yra amžini.

Jeigu pasakysiu, kad kunigas turi būti pareigingas, išmintingas, rimtas, griežtas, rūpestingas, mylintis ir atlaidus, sąžiningas ir kantrus - to bus per mažą. Kunigas nuo pat pirmų žingsnių turi išlikti tvirtas savo tikėjime. Ypač sunku jauniems kunigams, nes jie neturi patirties. Kai jie dirba mažuose miesteliuose, jie būna vieni. Mažame miestely kunigas žmonėms yra ypatingas asmuo, tik svarbu tokiu išlikti. Įvairių pagundų ten yra labai daug. Jeigu ką nors negero padarys miestelio daktaras, žmonės pakalbės, pakalbės ir nustos, bet jei tai atsitiks kunigui, žmonės kalbės daug ilgiau. Ir dėmę, nors ir nedidelę, kad žmonės nepastebėtų, sunku nusiplauti. Ypatingai aštriai kalba tie, kurie nesimeldžia ir nelanko bažnyčios.

Būk panašus į uolą - bangos be paliovos dūžta į ją, o ji stovi tvirtai, ir, atsimušęs į ją, nurimsta putojantis vanduo.

Markas Aurelijus

Galbūt, padarius kokią klaidą, kunigas galėtų atvirai parapijiečių atsiprašyti. Sykį, girdėjau, kaip vienoje parapijoje Naujų Metų išvakarėse klebonas, kalbėdamas pamokslą, atsiprašė visų parapijiečių, jei ką nors įžeidęs,

įskaudinęs, neišklausęs. Manau, kad tai kilnus kunigo poelgis.

Žmonės dažnai susidaro nuomonę apie kunigus pagal savo parapijos kleboną. Todėl reikia galvoti ne tik apie savo, bet ir apskritai apie kunigo vardą.

Manau, kad kunigai turi būti atidūs kiekvienam žmogui. Puikiai suprantu, kad jie labai užimti ir darbo turi "per akis". Bet visgi. Kartais tenka matyti, kaip išpažinties eina sena močiutė. Ji dar nespėjo pasakyti viską, ką norėjo, o kunigas jau teikia nuodėmių atleidimą. Na, tai kas, kad atleidimas gautas, bet senutė eina nuo klausyklos sunkia širdimi, nes nepalengvėjo, liko neišsakyti žodžiai. O juk būna, kad tokiai senutei kunigas yra vienintelis žmogus, su kuriuo ji galėtų pasikalbėti, bet neišklausė. Kaip skaudu...

Juk ir kūno daktarai dažnai į seną žmogų žiūri kitaip, kaip į jauną. Ir koks kilnus tas gydytojas, kuris labai atidžiai ir rūpestingai išklausė 90-metį senuką.

Tai tinka ir kunigams. Manau, kad kunigai labai turi pasistengti rasti laiko kiekvienai močiutei, kiekvienam sutiktam, o tuo labiau pagalbos reikalingam žmogui.

Nereikėtų parapijiečiams moralizuoti. Kiekvienas žmogus prisitaiko sau Dievo žodį. Dievas tiek daug pasakė žmonėms, kad kunigas nieko naujo negalėtų sugalvoti. Svarbu tai, kad jis primintų ir paaikšintų Dievo mokslą žmonėms. To niekada nebus per daug.

Nereikia, kad kunigas skelbtų bažnyčioje savo politines pažiūras ir mintis. Nesakau, kad kunigas neturi būti patriotas, ar negali rūpintis Tėvynės reikalais. Tik nereikia užimti politiko vietos. Būtina išlikti kunigu ir skelbti Dievo žodį.

Kartą girdėjau kunigą piktinantis savo parapijiečiais - kaimiečiais, kurie esą tamsuoliai ir tik sugeba skaičiuoti kunigo pinigus. Manau, kad reikėtų pasistengti surasti raktą ir į kaimiečių protus ir širdis.

Ne iš vieno žmogaus girdėjau, kad kunigas pasako, kiek reikia mokėti už laidotuves ar vestuves. Kol pati to nepatyrčiau, sunku patikėti. Negi taip yra iš tiesų?

Būna, kad kunigas bet kokia kaina siekia populiarumo. Tai tikrai pražūtingas kelias kunigui. Kiek žinau, jeigu kunigas pasidaro labai populiarus, kažkas su tuo kunigu negerai. Dažniausiai dėl jo būna daug triukšmo. Pirmiausia, susikivirčia tarpusavyje patys parapijiečiai. Vieni tą kunigą labai giria, kiti labai peikia. O jei dėl tokios padėties kaltas pats kunigas, tai jis tiesiog savo rankom griaua bažnyčią.

Siekdamas populiarumo, toks kunigas ima "pro pirštus žiūrėti" į sakramentų teikimą. Pvz., jaunavedžiams suteikia sakramentą be rimto paruošimo. Žmonėms tai patinka, jie ima mėgti tokį kunigą ir visai nebenori kreiptis į tuos kunigus, kurie yra "senamadiški" ir klausinėja visokių tikėjimo dalykų.

Žmonės dažnai nori naujovių. Tik kokios naujovės gali būti tikėjime, šv. Mišiose!? Kartais kunigas, norėdamas įtikti žmonėms, stengiasi pajvairinti šv. Mišias, bet čia reikia elgtis labai atsargiai. Juk norėdami turėti daugiau jaunimo, neleisime jiems bažnyčioje organizuoti diskotekų. Kaip jie tada sužinotų kas yra šv. Mišios?

Tai, kas laikina, yra laikina, o kas amžina - amžina. Jei kunigas yra asmenybė, esanti vienybėje su Viešpačiu, tai jis priartins žmones prie bažnyčios ir Dievo. Kitaip - sunku.

Ir dar. Sutinku, kad reikia daryti tai, kas nurodyta vyresnybės, bet gal galima kartais

padaryti daugiau. Tikintys žmonės visada tai įvertins, o ką jau kalbėti apie Dievą. Pažinau kunigą, kuris vis sakydavo: "Ką galime, darykime daugiau".

Viskas yra labai svarbu, ką daro kunigas. Svarbu, kaip jis aukoja šv. Mišias, kokius sako žodžius. Svarbu tai, kaip jis palenkia galvą prieš Švenčiausią Sakramentą, kaip plaunasi rankas, kaip jas nusišluosto, kaip pakelia Ostiją ir Tau-rę, kaip meldžiasi...

Keistai išejo su Šv. Komunijos priėmimu. Galima priimti Komuniją atsistojus, ir žmonės sustojo į eilę. Mūsų bažnytelėje Komunija primama atsiklaupus. Kas nori, ar kam sunku, priima atsistoję, bet daugelis žmonių priima atsiklaupę. Ir tai yra miela.

Vėl gi daug kas priklauso nuo kunigo. Kitur kunigai nori, kad žmonės būtų atsistoję. O kodėl? Gal, kad būtų naujoviška?

Sykį buvau vienoje bažnyčioje. Kadangi įpratusi savo bažnytelėje priimti Komuniją atsiklaupusi, atsiklaupiau ir čia. Kai kunigas priėjo duoti Komuniją, pasakė: "Mūsų bažnyčioje Komunija teikiama atsistojus". Ir po šių žodžių aš supratau, kad turiu atsistoti. Aš atsistojau. Žinoma, mano meilė Dievui nuo to nesumažės. Tik kodėl kunigas tai pasakė? Nežinau...

O, aš galvoju, gerai, kad mūsų bažnytelėje priima Komuniją atsiklaupę. Tegu tai ir būtų vienintelė bažnytelė mieste, o gal vienintelė visoj Lietuvoj, o gal apskritai vienintelė tokia bažnyčia, kur Komunija priimama atsiklaupus. Bet argi tai blogai? Juk tai džiaugsmas!

O dabar noriu papasakoti apie kelis kunigus, kuriuos sutikau ir pažinau.

Kunigas Senelis

Jo vardas buvo Kazimieras, bet jis buvo toks senas, kad mes jį vadindavame tiesiog Seneliu. Jis buvo tylus, ramus ir švelnios širdies. Pamenu, kaip jis gražiai aukodavo šv. Mišias - lėtai, neskubėdamas, gražiai tardavo Dievo žodžius. Visada girdėdavau, ką jis kalba. Juk būna, kad kunigas kalba, o jo negirdi.

Mišių dalyviai.

Z. Degučio nuotr.

O, kaip Senelis skaitydavo šv. Evangeliją! Pamenu sykį, kaip jis skaitė tą vietą, kur Jėzaus mokiniai eina į Emausą, sutinka Jėzų ir Jo nepažįsta. Paskui pasikviečia Jį kartu vakarieniauti... Senelis skaitė tą vietą taip, kad net nežinau, kaip apibūdinti. Jis skaitė ramiai, vienoda intonacija, bet nepraleidau nė vieno jo perskaityto žodžio. Atrodė, kad jis ne skaito, bet pasakoja. Pasakoja tai, kas jam labai gerai žinoma, lyg patirta, lyg jis pats būtų buvęs tarpe tų mokinių ir sykiu ejęs su Jėzumi, o dabar pasakoją ramiai, kaip apie seniai išgyventą įvykį.

O kartą pavasarį, gegužės mėnesį, Senelis sakė pamokslą apie gėles. Niekada nesu girdėjusi, kad kas nors taip gražiai būtų kalbėjęs apie gėles, kaip tas senas kunigas. Jis kalbėjo su tokiu džiaugsmu ir meile, lyg matytų gėlių žiedus prieš savo akis.

- Ar matėte, - jis paklausė, - kokia žiedų įvairovė, koks spalvingumas, kiek viename mažame žiedelyje telpa spalvų, o koks kvapnis

- kokia graži Dievo kūryba! Ir dar jis pasakė (pamokslas, rodos, buvo skirtas jaunimui) - jeigu tu nespėjai ar pamiršai kurią dieną pasimelsti, bet jei tu pamatei bent vieną gėlės žiedą, pasidžiaugei juo, jei tu sugebėjai tą žiedą

prakalbinti (kiekviena gėlė turi savo kalbą), tai ir bus tavo malda. Tai bus gražiausia tavo malda Viešpačiui.

Šis kunigas Senelis nebuvo populiarus, bet daugelis tikinčiųjų su nuoširdžia meile jį prisimena.

Nežinau jo vardo

Šį kunigą sutikau, atostogaudama nedideliame miestelyje. Iš pradžių jis man labai patiko - nesimpatiško veido, itin apkūnus...

Bet kasdien jį matydama, aš ėmiau galvoti kitaip. Matydavau, kaip jis aukoja šv. Mišias, kaip meldžiasi, kaip rūpinasi bažnyčios reikalais. O sykį vyko sekmadienio šv. Mišios. Buvo labai karšta vasaros diena, net bažnyčioje trūko oro. Kunigas, užlipęs į sakyklą, sakė pamokslą. Jis nuoširdžiai stengėsi pasakyti daug teisingų ir gražių žodžių savo parapijiečiams. Kai aš pasukau galvą ir pažiūrėjau į jį, pamačiau, kaip kunigo veidu ritasi prakaito lašai. Iš karto pamenu, pagalvojau: "Galėtų kalbėti trumpiau, juk jam sunku". Bet jis netrumpino pamokslo, netrumpino Mišių, nenorėjo sau palengvinti. Kokia graži kunigo auka! Tada aš supratau, kad kiekvienas prakaito lašas, besiriantis kunigo veidu, yra skirtas Dievo garbei. Ir man jo veidas pasidarė gražus.

Vėliau sužinojau, kad tas kunigas yra silpnos sveikatos, jo nesveika širdis.

Nežinau jo vardo ir nežinau, kur jis yra dabar, bet ilgai šiol jį su pagarba prisimenu.

Tikėjimo paslaptis

Apie vieną kunigą visada girdėjau gerus atsiliepimus. Jis toks iš tiesų ir yra - mielas, malonus, protingas, gražiai bendrauja su žmonėmis. Tik, kai aš jį pirmą kartą pamačiau, kažkodėl pagalvojau: "Jis nepanašus į kunigą. Kažin ko jam trūksta?" Niekam šito nepasakiau. O, kai nuėjau į jo aukojamas šv. Mišias, aš pamačiau labai liūdną dalyką - šis kunigas neturi tikėjimo. Tikrai. Man labai nedrąsu ir nekuklu tai sakyti, bet aš iš tiesų tai pamačiau. Kaip?

Nežinau. Niekam šito nepasakiau, nes žmonės imtų pykti. Šito kunigo aukojamos šv. Mišios, žiūrint paprasta akimi, yra be priekaištų. Jo puikus balsas, aiškus tarimas, visą atlieka, kaip reikia, atidžiai, kruopščiai. Ir visa tai atlieka ne teatrališkai, o natūraliai. Tik trūksta vieno svarbaus dalyko, didžiausios Dievo dovanos - tikėjimo. Kodėl? Nežinau. Man jo Mišios labai liūdnos. Negyvos Mišios.

Na, panašiai lyg vyktų vestuvės, ir visko ten būtų užtektinai - ir svečių, ir vyno, ir muzikos, ir gėlių, bet trūktų vieno paties svarbiausio dalyko - meilės tarp jaunavedžių.

Jei aš kartais netyčia patenku į šito kunigo aukojamas šv. Mišias, man labai sunku. Per visas Mišias tyliai kenčiu ir meldžiuosi.

Labai norėčiau pamatyti jį kitokį.

Kunigas Brolis

Kai į mūsų parapiją atvažiavo naujas kunigas ir, kai aš jį pamačiau, iš karto pagalvojau: "Jis yra Brolis". Ir tai buvo tiesa. Nežinau, kaip jam pavyksta tokiu būti, bet jis toks yra visada. Ir kai aukoja šv. Mišias, ir kai bendrauja su parapijiečiais ar jaunimu. Kiek sykių su juo kalbėjau, tiek sykių jame mačiau brolių. Jo žvilgsnis yra brolio žvilgsnis, jo šypsena yra brolio šypsena, jo kalba yra brolio kalba, jo mintys yra brolio mintys.

Kunigas Juozapas

Tai vienintelis kunigas, kurio negalėčiau lyginti su kitais. Nežinau, ar jis yra ką nors daręs, negalvodamas apie Dievą, negalvodamas, kaip tai patiks Viešpačiui. Visi jo dienos darbai ar žodžiai, jo mintys, maldos ir giesmės buvo skirta Dievo garbei. Jo tikėjimas buvo labai gilus.

O, kokios nuostabiai gražios buvo jo aukojamos šv. Mišios. Jos būdavo gražios ne dėl žmonių, bet dėl Dievo. Mes tik turėjome progą būti arti, visa tai stebėti, gėrėtis ir sykiu jungtis

į maldą, kylančią Dangaus link. Kunigas Juozas visada kalbėdavo apie Dievą - kai juokaudavo su vaikais, kai guosdavo verkiančią moterį, kai ištiesdavo duonos riekę išalkusiam ar girtuokliui. Jis nežinojo kitos kalbos.

Sykį, primenu, parbėgo iš ligoninės ar mokyklos pavargęs ir kartu švytintis. Jau buvo gerokai po pietų, o jis lyg juokaudamas pasakė: "Šiandien dar nieko nevalgiau", - bet toks laimingas, tikras sielų žvejys.

Vis mėgdavo sakyti: "Ką darome, viską darykime sielų išganymui ir Dievo garbei".

Jis mums buvo Tėvas, Mokytojas, Draugas. Sunku rašyti apie šį kunigą, nes jis buvo ypatingas.

Kai turėdavo minutę laisvo laiko, jis nesėdėdavo ramiai, bet vaikščiodavo ir giedodavo giesmes Viešpačiui. Pačias mieliausias, pačias gražiausias jam giesmes. Jis būdavo laimingas vien galvodamas apie Dievą. Vis mėgdavo kartoti: "Meilė yra svarbiausias dalykas gyvenime - kur trūksta Meilės dvasios, pasiaukojimo dvasios, ten nebus gerų vaisių. Meilės reikia prašyti iš Dievo. Prašykime ir gausime, - sakydavo jis.

Žmonės šis kunigas traukte traukdavo prie Kristaus, buvo kaip gražiausias tiltas tarp Dievo ir žmonių. Nors pats sakydavo: "Niekas negali atvesti žmonių prie Dievo - nei koks geras draugas, nei mokytojas, nei kunigas, nei bažnyčia. Prie Dievo gali atvesti tik pats Dievas!"

Melskime Dievą, kad duotų mums šventų kunigų, kurie mylėtų Kristų, bažnyčią, žmones ir kad tos Meilės jiems niekada nepritrūktų.

Labai norėčiau, kad jauni kunigai mokytųsi iš senų kunigų. Jei aš būčiau jaunas kunigas, būtinai tai daryčiau.

Kunigų pažinau nedaug. Kaip katalikė esu dar jauna (6 m.), bet tai, ką patyriau ir išgyvenau, norėjau papasakoti.

Ačiū už suteiktą galimybę.

Kelias į Lietuvą dvasinį prisikėlimą

G. Serafinienė

Sią temą norėčiau pradėti nagrinėti nuo savo asmeninio dvasinio prisikėlimo. Visa tai vyko palaipsniui, švelniai, su didele meile, Absoliutui liečiant mano sielą.

Gimiau ir augau paprastų, darbščių, tikinčiųjų lietuvių šeimoje. Nuo mažens lankiau bažnyčią, aktyviai įsijungdama į bažnyčios gyvenimą - barsčiau gėles, giedojau jaunimo bažnyčios chore. Šis gražus gyvenimas apie bažnyčią truko tik iki 14 metų amžiaus. Po to - griežtas draudimas, dvasinis šaltis. Mano siela tarsu buvo įterpta į baimės ledo luitą. Šis sielos ledo būstas pradėjo trūkinėti ir byrėti tik 1988 metais - Lietuvos Atgimimo metais! Tikrai tada po 34 metų pertraukos įėjau dvasiškai laisva, be baimės į bažnyčią. Atsiklaupiau, meldžiausi ir giliai širdyje pajutau, kad aš tuos 34 metus be bažnyčios gyvenau lyg tamsiame tunelyje ir tik dabar atsidūriau šviesoje. Nuo tos akimirkos ir prasidėjo mano, kaip žmogaus, dvasinis budimas. Grįžau į bažnyčios chorą, vėl pradėjau mokytis elementarių tikybų tiesų. Gavau "Naująjį testamentą", kurį labai atidžiai išstudijavau. Turėjau galimybę netrūkdomai, susikaupus žiūrėti per TV rodomą kino filmą "Jėzus". Buvau dvasiškai sukrėsta, labai nuoširdžiai raudojau dėl Jėzaus kančių už mus, žmones, už tai, kad tiek ilgai buvau atitolinta nuo Dievo. Prievartos metaisėjome į bažnyčią tik retkarčiais - ir tai - toliau nuo namų, bijodami, kad kas nors nepamatytų ir neįskųstų. 1991 m. gruodžio mėn. ir 1992 metais nuo sausio iki rugpjūčio mėn. patyriau nepaprastų įvykių, kurie sutvirtina mano tikėjimą. Trumpai papasakosiu apie vieną iš jų.

1992 m. rugpjūčio mėn. vėlai vakare, jau saulei nusileidus,ėjau per kiemą link gyvenamo būsto. Žiūrėjau į vakarinę žarą ir staiga pamaciau nelabai didelį tamsų debesėlį, kuris tuojau pat skilo pusiau į du vienodus debesėlius, atsitolindami vienas nuo kito. Iš to tarpo tarp debesėlių pradėjo plūsti į mane nežemiška galybių energija, o man širdis liepė klauptis ir melstis. Buvau sumišusi ir svarsčiau, ką daryti. Sudėjau rankas, nuleidau akis ir mintyse kartoju "Dieve, aš neverta Tavęs". Palengva nuėjau link gyvenimo būsto ir ilgai jaučiau tą nežemišką galybių jėgą. Jaučiau gailėstį, kad neatsiklaupiau ir nesukalbėjau maldų. Po šio įvykio man lyg šydas nukrito nuo akių, kai skaitydavau ištraukas iš Šv. Rašto. Nuo to laiko pradėjau suprasti gilesnę Dievo žodžių prasmę. Dabartiniu metu turiu sukaupusi nemažai katalikiškų knygų, skaitau *Katalikų pasaulį*, *XXI amžių*, *Dienovidį* ir kt. leidinius. Godžiai ir daug skaitau, bet nuostabiausia yra tai, kad daug yra mano kartos žmonių, su kuriais galiu kalbėti apie Dievą, apie krikščionybės tiesas, galiu dalintis mintimis, suprasti ir būti suprastai. Sielvartauju, kad yra dar nemažai žmonių, kurių dvasia neatsibudusi, ir jie atsidavę vien materialiniam pasauliui. Bendrauju su dvasingu jaunimu, žaviuosi jais ir gailiuosi dėl savo prarastų veltui metų, kad mes, būdami jauni, negalėjome dvasiškai tobulintis. Bendraujant su žmonėmis, stengiuosi žadinti jų sielas. Lietuva dvasiškai prisikels tiek, kiek mes sugebėsime pritraukti jauną žmogų prie Dievo. Tai ilgas ir sunkus kelias.

Dabartiniu metu situacija Lietuvoje yra tragiška. Kaimas prasigėręs, 70% kaimo žmo-

nių geria. Geria vyrai ir moterys, įtraukiami į šį liūną ir vaikai. Tėvai geria, vaikai paliekami nuogi, basi, nelanko mokyklos. Mokykla mažai pajėgi padėti tokiems vaikams. Mokytojai mažai uždirba, pervargę, susirūpinę savo šeimos problemomis. Jiems nelieka nei laiko, nei sveikatos domėtis savo auklėtinių problemomis. Asocialių šeimų vaikai meta mokyklas ir pasuka klystkeliais, patenka į kalėjimus. Niekas jų nelaukia ir išėjusių iš kalėjimo. Vėl nusikaltimai. Gaunasi uždaras ratas. Tokio jaunimo tarpe yra tokių, kurie norėtų lankyti bažnyčią, bet jie nemoka ir nežino, kaip reikia melstis. Man pasakoję pažįstama moteris, kaip jai meldžiantis šv. Mišių metu bažnyčioje priėjo jaunas vaikinasis ir raudodamas aiškinosi, kad jis labai norėtų lankyti bažnyčią, bet jis nemoka melstis, nežino, ką daryti bažnyčioje, kad niekas jo nevedė į bažnyčią ir niekas nemokė maldų. Moteris ne ką galėjo pagelbėti, o išėjusi iš bažnyčios gailėjosi, kad nepasiūlė šiam jaunuoliui nueiti pas kleboną.

Iki rusų okupacijos, kiekvieno lietuvių name buvo šventas šeimos kampelis, su šventais paveikslais ant sienų, apkaišytų įvairiais žolynais. Praėjo per Lietuvą melioracija. Iš sodybų kėlėsi žmonės, ne visi pasiėmė tuos šventus paveikslėlius, nes jaunimui jau netiko naujuose namuose kabinti tuos senus šventus paveikslus. Bufetuose skambčiojo krikščinės taurelės - tai tapo lietuviui "šventa" vieta. Ir prasidėjo tų taurelių kilnojimas. Ir turim tai, ką turim.

Iš šito išplauktų viena pagrindinė mintis, kaip kelti atitolusių nuo Dievo šeimų dvasingumą. Tai galima būtų padaryti per mokinukus.

Mokslo metų dieną pirmokėliams reikėtų išdalyti labai gražius šventus paveikslus su įrašytais iš Šv. Rašto žodžiais, kurių gilios prasmės žmogus ieškotų visą gyvenimą. Jėzaus pasakyti žodžiai įkristų mažai sielai į širdį ir būtų atrama jam visame gyvenimo kelyje. Būtų įspūdinga, jei šiuos vaikučius su įrėmintais šv. paveikslais rankose bei jų tėvelius pašventintų

T. A. Saulaičio atsisveikinimą suruošęs komitetas su padėjėjais: A. Plėnys, G. Reinytė-Petkienė, A. Vaičiulienė, R. Lukienė, kun. A. Saulaitis, A. Ramanauskienė, R. Borucki, E. Tuskenis, M. Utz, T. Kulbis.

Z. Degučio nuotr.

kunigas. Tokiu būdu mes sužadintume dvasią ne tik mažajam, bet ir suaugusiam, kuris tą vaikėlį globoja. Tie gražūs šv. paveikslai su giliaprasmiaus Jėzaus žodžiais sukręstų ne vieną suklupusią sielą, priverstų ją vaduotis iš klaidų. Kitokio turinio paveikslus mokslo metų pabaigoje reikėtų dovanoti išleidžiamųjų klasių moksleiviams: ketvirtokams, devintokams ir dvyliktokams. Ir tai turėtų padaryti kunigas, šventindamas ir sakydamas gražius giliaprasmius žodžius.

Esu inžinierė, bet buvau pašaukta dirbti pedagoginį darbą. Kurį laiką dirbau kaimo mokykloje. Rajonų centrų mokyklose dauguma mokytojų dirba su meile, kūrybingi, nes čia mokosi aukštesnio intelekto tėvų vaikai. Tėvai stebi savo vaikų mokymo procesą. Tačiau kaimo mokyklose daug mokytojų moko mokinių be meilės, nekovoja už žmogų, mažiau gabų ar išdykėlį stengiasi išstumti kuo greičiau iš mokyklos. Tai mano asmeniniai pastebėjimai, nes iki to laiko 10 metų dirbau miesto profesinėje technikos mokykloje, kurioje mokytojų kolektyvas buvo be galo dvasingas, visas savo jėgas skyrė 15-18 m. jaunuolių lavinimui. Į šią mokyklą atvykdavo vaikai iš nedarnių šeimų arba našlaičiai ir tik ketvirtadalis jų iš normalių

šeimų. Šioje mokykloje mokytojai dirbo su meile, aukodami save. Perėjus dirbti į kaimo mokyklą, iš karto ir krito į akis tas didžiulis skirtumas. Nebuvo meilės, nebuvo dvasingumo. Iš tokiais principais dirbusios mokytojos perėmiau 8 auklėjamą klasę. Jau buvo prasi-dėjęs Atgimimas Lietuvoje, ir drąsiai galima buvo kalbėti su mokiniais apie Dievą, bažnyčią, laisvę. Tai aš ir dariau, bet kokia buvo baisi mokinių reakcija - vieni per kitą šaukė, kad nėra Dievo, nėra sielos. Viską neigė. Labiausiai šaukė Paulius - klasės seniūnas. Buvau labai nusiminusi, galvojau, kad atsidūriau beviltiškoje padėtyje. Intensyviai mąščiau, kuo galiu mokiniams padėti. Tuo metu Lietuvoje pasirodė labai reikalinga krikščioniška literatūra - plonytės brošiūrėlės apie Dievą, apie tikėjimą. Nupirkau įvairių knygelių tiek komplektų, kiek buvo mokinių, o taip pat mažų gražių šventų paveikslėlių. Pasikviečiau jauną, be galo dvasingą kunigą Tėvą Pranciškų (kuris ir dabar dirba Dotnuvoje). Susikviečiau mokinius į klasę, sudėjau ant suolo knygeles, šv. paveikslėlius. Tėvas Pranciškus pašventino šias knygeles, kreipėsi į mokinius gražiais pamokymais ir kiekvienam įteikė po krūvelę šių knygelių. Mokiniai buvo apstulbę, rimti. Netrukus prasidėjo vasaros atostogos. Vidurvasary sutinku savo auklėtinį Paulių - didžiausią priešgyną prieš tikėjimą, prieš Dievą. Paulius prieina šypsodamasis prie manęs ir sako: “Auklėtoja, aš priėjau šv. Komunijos”. Man tai buvo. stebuklas, gerokai sukrėtęs mano sielą.

Iš šios asmeninės patirties matytąsi, kaip galėtų padėti jaunimui kiekvienas mokytojas. O kaip padėti studijuojančiam ir tik ką baigusiam pedagoginius mokslus jaunam mokytojui tapti dvasingesniu? Ir vėl čia turėtų padėti užsienio katalikiškos organizacijos, vienuoly-

nai, šeimos - kviesti aukštesnių klasių (vienuoliktokus, dvyliktokus), būsimus (bestudijuojančius) ir esamus jaunus mokytojus pas save kažkuriam laikotarpiui: 1 mėn. ar keliems mėn., kad jie galėtų pamatyti, kas daroma kitose valstybėse, tuo pačiu lavintų savo kalbinius įgūdžius užsienio kalba. Juk kaip puiku, kad yra tokie broliai vienuoliai Taizėje. Man teko laimė 1994 m. gruodyje su 16 metų dukra vykti į pilgriminę kalėdinę kelionę į Paryžių. Aplankytos bažnyčios, atlaikytos šv. Mišios lietuviams. Mes buvome tik 4 dienas, bet galvoje jau skambėjo prancūziški žodžiai, sakiniai. Aš tuo noriu pasakyti, kaip svarbu rimtus, gerai besimokančius jaunuolius kviestis į angliškai, vokiškai kalbančias šalis. Tegul už kelionę jų tėvai apmokėtų, o jaunuoliai už išlaikymą galėtų padirbėti. Būtų puiku, jei jie galėtų pasimokyti katalikiškoje mokykloje Anglijoje, Amerikoje, Kanadoje, Vokietijoje ar Prancūzijoje. Įsimintini pono V. Adamkaus žodžiai: “Kaip būtų puiku, jeigu galėtų visi lietuviai 3 metams išvažiuoti į Vakarų valstybes. Sugrįžę jūs kitaip mąstytumėt, kitaip gyventumėt, kitaip dirbtumėt”.

Norint praktiškai kažką nuveikti, tai reikalinga finansai. Netgi mūsų gabūs vyrai - pramonininkai, komersantai, biznierių yra valdžios smaugiami, bankai plėšia dideles palūkanas už kreditus, dideli pajamų mokesčiai, įvestas PVM (pridėtinės vertės mokestis) 15-18%. Iš tikrųjų gaunasi, kad mokesčiai didesni už pajamas. Prie geriausių norų šie protingi, gabūs biznio žmonės negali žymiai padėti dvasiniam žmonių kėlimui Lietuvoje. Lieka tik Vakarų šalyse gyvenantys krikščionys, kunigai, kurie galėtų tai padaryti. Mes siūlome tik savo darbščias rankas, protą, širdį ir energiją.

KAI P NESUKLUPTI

Antanas Naujokaitis

Neklausymas Aukščiausiojo - nevykdymas Jo penktojo įsakymo - *nežudyk*, nuo pokario laikų iki šių dienų atėmė iš mūsų tautos du milijonus geriausių sūnų ir dukrų. Kodėl geriausių? Todėl, kad šis nusikaltimas, kitaip jo nepavadinsi, buvo vykdomas sunkinančiomis aplinkybėmis. Viena iš jų - materialinis išskaičiavimas: nebus jų - mes geriau gyvensime. Nepagalvota, nesusimąstyta, kad nepritekluije, dalijantis viskuo, ką pats turi, žmogus auklėjasi, tai ir užauga geresnis. Šiandien mūsų būtų daugiau - vietoj trijų gal penki milijonai; vargo, kaip ir visais laikais, irgi užtektų, tačiau kai sunku, dažniau tiestume pagalbos ranką, būtume geresni vienas kitam, tad ir gyvenimas būtų šviesesnis ir lengvesnis.

Antroji sunkinanti aplinkybė - buvo naikinami bejėgiai, kuriems apsauga ir globa buvo itin reikalinga. Tie, kurie turėjo ir privalejo tuo rūpintis, buvo tų nusikaltimų iniciatoriai, o valdžia (tuo laiku okupacinė) visa tai įteisino įstatymu. Deja, šis įstatymas ir dabar, nepriklausomoje Lietuvoje, tebegalioja. Visa, kas čia taip šiurpiai pasakyta, gali būti išreikšta vienu trumpu žodžiu - abortai, kurie mažai mūsų tautai atnešė ir toliau neša didžiulę žalą.

Gal dėl to, kad žinomos tos milijoninės netektys, kartais apima toks jausmas, tarsi Lietuvoje trūktų žmonių. Tai pajunti susidūrus su tikrove, o ji dažnai tokia - žmogus nemato žmogaus, o vien naudą ir išskaičiavimą. Tokiems svetimas ir nesuprantamas didysis Dievo įsakymas, reikalaujantis mylėti Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis, o kiekvieną žmogų - kaip pats save. Deja, abejingumo kito bėdoms sutiksi visur, tačiau labiausiai tai pastebima įstaigose, ypač

aukštose, kur žmogus ateina pagalbos, o vietoj to išvysta tik ilgus koridorius, puošnius kabinečius, prabangą, tuose apartamentuose matydamas tik žmogaus pavidalą. Deja, tik taip galima apibūdinti valdininką, ignoruojantį didįjį Dievo įsakymą. Vargas tam, kas kreipsis į tokią sutvėrimą ir prašys jo pagalbos. Vienas pažįstamas pasakojo:

- Vis negalėjau patekti pas vieną aukštą pareigūną, o reikėjo skubiai ir svarbiu asmeniniu klausimu. Iškamavo jis mane. Būdavo - paskambinu telefonu, tai pirmiausia kalbiesi su sekretore, o ji jau žino, ko viršininkui reikia, tad išsiaiškina, kas tu - gal įtakingas žmogus, galintis būti naudingas. Jei, jų akimis žiūrint, tik žmogelis, iš kurio naudos nepeši, tuomet prasi-deda "vedžiojimas už nosies" - tenka išgirsti standartinius atsakymus - užsiėmęs, pasitarius, kitą kartą kreipkis ir t.t. Visa bėda, kad tokių nemažai - kur eisi, vis ant jų užšoksi. Susidaro įspūdis, kad visi tokie.

Dabar dažnai sakoma, kad Lietuvoje visko trūksta, tai tiesa, tačiau labiausiai pasigendama dorų ir sąžiningų pareigūnų. Iš tų dviejų milijonų, jeigu jie šiandien būtų gyvi, atsirastų ne tik gerų darbuotojų, bet ir mokslininkų, išradėjų, rašytojų, net šventųjų. Didelis nuostolis tautai ir valstybei.

Pasigendame ne tik gerų valdininkų, bet ir paprastų piliečių. Tai akivaizdžiai matosi kiekvieną kartą po visuotinių rinkimų. Kai reikia balsuoti už tautos, valstybės interesus. Šie svarbūs dalykai nesukant galvos keičiami į materialinius. Galiausiai paaiškėja, kad nei to, nei kito nėra, o liko tik apgavystė ir "kailio vertimas". Liaudis tokiais atvejais sako - "balsavo pilvais". Nieko daugiau nepridursi, nebent:

*Lyg neviltis į vidų beldžias,
Kai brolių Kristuje pasigendi aplink.
Jei ne tokia lemtis ir ne mes patys,
Jie būtų su manim ir su tavim.*

Kai kam gali atrodyti, kad pats Dievas mus baudžia už šį ir kitus nusikaltimus, tad ir siunčia nelaimes ir nesėkmes mūsų tautai. Tai klaidinga. Dievas yra Gėris, tad iš jo gauname visa, kas gera, tame tarpe dešimt Jo įsakymų ir pasirinkimo laisvę. Visa kita jau priklauso nuo mūsų. Kuo sąžiningiau vykdysime Dievo reikalavimus, tuo arčiau Jo būsime, tuo laimingesniais tapsime. Tuo įrodome, kad visi Aukščiausiojo įsakymai - didelis noras padaryti mus gerus ir laimingus. Ir atvirkščiai, negyvendami pagal Jo valią ir paliepiamus, patys save negailestingai baudžiamo. Milžinišką žalą sau ir tautai darome, įstatymu neuždrausdami abortų. Tai tarsi valstybė ignoruoja penktąjį Dievo įsakymą. Pasiteisinimų čia negali būti, nes dažnas nusikaltėlis randa argumentų save išteisinti. Galima pakartoti tik sunkinančią aplinkybę - žudyti, kad daugiau liktų gyviesiems, tačiau čia pradeda sukts ta nelemtoji karuselė - kuo daugiau turi, tuo daugiau nori. Turto godulys ne vieną pražudo. Dievas ir čia žmogui ištisia pagalbos ranką įsakydamas - dalinkis su neturinčiu, mylėk artimą, kaip pats save. Anksčiau ar vėliau blogai baigiasi tam, kas nepaklauso.

Ar galima mūsų valstybei prognozuoti šviesią ateitį, kada įstatymu neuždraustas toks nusikaltimas, kaip abortai? Ar galima tikėti sėkme tokios visuomenės, kuri nevykdo penktojo Dievo įsakymo, be to, dar nusikalsta sunkinančiomis aplinkybėmis? Šie abu klausimai negali nejaudinti, verčia susimąstyti apie ateitį, prisimenant istoriją ir žinant, kad leidžiamės tautos išlikimo laiptais vis žemyn. Turime bent sustoti. Tik Aukščiausias gali mums padėti, o mūsų pareiga to paprašyti, neužmirštant Jo įsakymų.

Dabar tiesiog pasidarė madinga bet kokia proga pabrėžti, kad mes, lietuviai, esame maža tauta. Taip, iš tiesų, mūsų mažai, teritorija amžiams slenkant irgi mažėja, tauta pamažu nyksta, tačiau elgiamės taip, lyg būtume patys gausiausi ir galingiausi pasaulyje, kadangi įstatymu įteisiname pačių mažiausių savo narių, kuriuos turėtume saugoti ir globoti, žudymą.

Dievo įsakymai ir tautos interesai sutampa. Kas tinka Dievui, tas naudinga ir tautai bei stiprina ją. Ne veltui sakoma, kad tautos - tai Aukščiausiojo mintys. Tai labai prasminga ir gražu. Kas tinka tautai, tinka ir kiekvienai šeimai, ir atskiram žmogui. Tai tarsi gyvas medis su kamieniu, šakomis, lapais, kuriam augti reikalingą šviesą, šilumą, drėgmę ir visas maistingąsias medžiagas teikia saulė. O tautos gyvybę palaiko šeima, jeigu ji vadovaujasi Dievo įsakymais.

Gal todėl sovietmetis taip pakenkė mūsų tautai, kad buvo nusitaikyta į jos širdį - tikėjimą, o žmonės tiesiog buvo verčiami neklausyti Dievo ir nevykdyti Jo įsakymų. Lyginame šias dienas atgavus laisvę ir 1918-uosius nepriklausomybės metus. Matome, kad tuomet kėlėms lengviau ir greičiau negu šiandien. Tuomet ir dar prieš tai mūsų tėvai ir seneliai buvo labai dievobaimingi, laikėsi Dievo įstatymų, o žodis *abortas* buvo nepažįstamas. Dorovės centras buvo kaimas, kur net nakčiai durų niekas nerakindavo, o ir nuo kojas turėjo rakinti? Atgavus nepriklausomybę, kai kurie valdininkai net atlyginimų neimdavo, palikdami juos valstybei. Nesulyginami dalykai su šia diena Lietuvoje, o visa esmė - Dievo įsakymų vykdyme. Nelengva bus vėl grįžti į tiesos ir meilės kelią. Be valstybės pagalbos, be įstatymų, kurie neprieštarautų Dievo valiai ir tautos interesams, vargu ar ką pasieksime. Abortų uždraudimas įstatymu gal būtų ta pradžia, kai mūsų tautai ir valstybei nusišypsotų sėkmė, kurios neregėjom jau keletą šimtmečių, su retomis ir trumpomis išimtimis.

KAIP AŠ ŽIŪRIU I LIETUVOS ATEITĮ

Regina Ožeraitienė

Pradėsiu nuo palinkėjimų. Linkiu vienybės, atvirumo, laisvo pajautimo savęs ir aplinkos bei... geros atminties. Linkiu to kiekvienam bičiuliui artimam, bet kuriam geros valios žmogui. O ko palinkėti savo priešui? Gal į jį visai neatsigręžti? Tegul sau auga nepermatoma siena. Juk žmogiška vienus mylėti, kitiems likti abejingiems, trečių neapkęsti! Neapkęsti už klaidas, kitokius įsitikinimus ir t.t. Bet kas tada? Gal priimti Motinos Teresės iš Kalkutos knygoje „Visai paprastas kelias“ parašytą štai tokį pasiūlymą: „Žmonės būna neprotingi, nelogiški ir egoistiški. Vis dėlto mylėkite juos!“ Žmonės nuolat dalijasi į grupes, o tikrieji individualistai dažniausiai nuo jų atsiskyrę keiksnoja ne tik savo kelius beproskynų, bet ir tokius pačius kaip jie. Ir vyksta nuolatinė tarpusavio trintis, kurioje negali būti saugumo. Silpnadvasiai pasijunta apsupti didžiūnų, kur jų dvasia visai sumenkėja, tada raginimai tikėti bei puoselėti viltį tampa nuvaliotais.

Mes norime būti laiku išgirsti, suprasti, įvertinti, paskatinti. O jei tai neįvyksta - lietuvis ramiai palenkia galvą ir kenčia. Dažniausiai neapkęsdamas savo aplinkos, retai kada tenuokdamas apie esamos padėties nuodingą poveikį sau ir kitiems.

Yra senas posakis: „Gera ten, kur mūsų nėra“. Mes mėgstame žvalgytis svetur, žavimės kitataučio žmogaus erudicija, pastangomis kurti gėrį, bet neretai karčiai atsidūsėdami sakome: „Jam lengva kalbėti, kai gyvena geriau už mus, turi tai, ko trokšta“. Pritariu šiai minčiai, bet tik jei ji kyla veiklaus ir giliai dvasingo žmogaus galvoje, kadangi visiškai aišku, kad tokis anksčiau ar vėliau akyliau pažvelgs į praeitį rea-

liai pasvers dabartį ir, kad ir kur bebūtų, pajudės geresnės ateities kūrimo keliu.

“Ką mano daugelis apie savo tautos ateitį?” To paklausiau ne vieno jauno ir vyresnio žmogaus. Daugumos ypatumas - žvelgti pro keleto nuomonių lauką. Tad viena dalis nutyli - kitoji apklaustųjų išvardinę neigiamus kasdienos niuansus, mano tautą besiritant prie pražūties ribos. Tik nei vienas nepasakė, ką norėtų nuveikti pats savo tautos labui. Tad išeitų, jog tik kuriame iliuzijas, patys nepakrutindami nė piršto dėlei rytdienos gerovės. O juk širdies gilumoje visi norime klausyti gero balso, žvelgti į protingą veidą, pajusti tvirtą pagrindą. Bet kažkodėl dairomės aplink... “Tegul kažkas kitas. Aš neturiu balso, minčių, siauras pažinčių ratas, menki sugebėjimai”. O jei tas “kažkas”, į kurį dedame viltis, apie mus galvoja tą patį! Kyla bruzdesys, pretenzijos, pradedam slapstyti už kitų nugarų. O jei vietoje viso to įvyktų išminingas susitaikymas?

Pamenu, kaip kartą viena Lietuvos pašto darbininkė, kasdien nešiojanti ant pečių sunkius spaudos krepšius ir turinti išskirtinį balsą, pasakė: “Mes visi gimstame kažkuo būti. Ateiname į pasaulį gydytojais, artistais, rašytojais... Tik daugelį gyvenimas nustumia į visai priešingas puses”. Ir turbūt tai tiesa. Nes ne vienas šių dienų inteligentas ar tarnautojas, ankstėliau iš tolo lenkiąsis kaimo, šiandien verčiamas sunkios ekonominės būklės, važiuoja ten apsigyventi, tampa daržininku, sodininku, ūkininku.

Dabar pakalbėkime apie pastangas. Jau nuo vaikystės tik ir tegirdime: “Stenkis mokėti, turėti, pirmauti”. Tad šiandien, šiame pažangos amžiuje, tatau kruopščiai vykdome. Puiku! Bet jei tomis didžiulėmis pastangomis padarome

kažką nepateisinamo? Tada kažkam papriekaištavusiam ar savo sąžinei neretai “teksteliame” veik “atgyvenusį” nūdienų šūkį: “Tikslas pateisina priemones”.

Žmogus nori turėti daug, o gobšumas daugiausia - todėl jis pasiglemžia net patį žmogų. Skaudu jausti ir stebėti, kaip svaiginantys šuoliai į dvidešimt pirmąjį amžių vis labiau į užmarštį nustumia auksinę ir švarią Liucijaus Anėjaus Senekos knygoje “Apie sielos ramybę” parašytą mintį, jog tikrasis išminčius turtų įsigis tiek, kiek pakaks jo kilnaus tikslo įgyvendinimui. Kilnumas. Šiandien suprantame, kas jis yra, ir, praturtindami kalbą, sugalvojame jam begalę sinonimų, sujaudindami jais artimo širdį, bet... Dažniausiai ir pasilieiname vaizdžiai kalbančiais... O darbai? Tad nenuostabu, kodėl mūsų niekas nesiklauso, nuo mūsų nususuka, mumis nusivilia. Šie išsakymai labiau tiktų vyriausybės tvarkytojams ir vadovams. Ir jei atsiversime Naująjį Testamentą, tai 25-ame skirsnyje Mato Evangelijoje skaitysime tokius Jėzaus žodžius: “Jūs žinote, kad tautų valdovai engia tautas ir didžiūnai rodo joms savo galią”. Bet juk tie, kurie šiandien tokie galingi, deja... esti iš mūsų tarpo. Kažkada buvę vaikais, paaugliais, be abejo, bodėjosi valdininkų patvarkymais, o šiandien, užėmę jų postus, kartais beatodairiškai, kai ką subtiliai užglaistydami, kartoja senas klaidas. Tad kas belieka mums, pavaldiniams, kai tapo tokia ryški, bet sunkiai suvokiama kartų kaita? Sieloje skamba didžio tautos dainiaus Maironio giesmės fragmentas: “Palengvink vergiją, pagelbėk žmoniją...” Taip, sakau Dievo Motinai, išgelbėk Lietuvos žmoniją nuo išsidraikymo, susiskaldymo, nes tai nematomas, bet nuožmiai jaučiamas naikintojas, tarytum vėžys žmogaus organizme, kurio naikinamasis poveikis daug kartų greitesnis negu išganingoji išeitis.

Neseniai teko matyti per Lietuvos televiziją rodomą laidą “Nuo...iki...”. Jei kažkada Pranas Vaičiaitis rašė:

*Yra šalis, kur upės teka
Ramiai tarp girių užiančių.
Ir meiliai tarpu savęs šneka,
tarp giesmininkų vieversių...*

Tai ši laida prasidėjo tokiais žodžiais “Yra šalis, kur niekas nesistebi, jei per parą nužudomi trys ar keturi žmonės, niekas nesutrunka išgirdęs apiplėšimų, savižudybių, žmonių dingimo be žinios suvestines”. O šalis Lietuva vadinasi. Ir visiškai neaišku, kada smarkiau suplaks apmirusi kultūros, etnografijos širdis. Juk kasdien vis labiau žavimės ir savinamės vakarietiško stilių. Sunkiausia matyti, kad ant išuštėjusių tautos pjedestalų keliame ne amžiais nemiršančią užjūrio klasiką, bet mirgančią veik nesuprantamų ir nežinia ar priimtinių naujovių painiavą. Žvilgsniai nukrypo kur tik norėjo, tik ne į savo vidų. Tad nenuostabu, kad vienas kitas giliau mąstantis jaunas žmogus sakosi nematęs minioje žmogaus ir nuolat besijaučiąs vienišu deda visas pastangas išvykti iš Lietuvos. Bandai paaikškinti tokiam, koks reikalingas jis ir savajai tautai, nors, suprantama, kad kiekviena išskirtinė asmenybė nori ir privalo turėti savo darbui tinkamą moralinį bei materialinį klimatą, o idėjoms rėmėjų, palaikytojų... Čia kol kas to nėra.

Mano tauta - didžiulis darbo laukas, o tikrų darbininkų gretos greičiau retėja nei auga. Todėl baisu, kad po kurio laiko nereikėtų su koktuliu sakyti: “Mano tauta - apmirusi pustyne”. Svarbiausia nepulti į kraštutinumus lemtinguose sprendimuose. Šiandien dar mūsų daug. Tik pasiskirstymas nelygus įvairiose sferose. Todėl nebūtina brautis tarp garsiai šaukiančių, jei individualybės pašaukimas liudija apie save ką kitą, tarkim, tylų bet kruopštų veikimą...

Pasiklausykime savęs, išmokime būti vidinio pasaulio rėmuose ar begalybėje, tada mokėsime apsaugoti ir kitus.

POKALBIAI PO LAUKINE KRIAUSĖ

Perpetua Dumšienė

Mes su savo bičiuliu, kuris visą laiką norėjo tapti išminčiumi, sėdėjom po laukine kriausė ir svarstėm, kaip spręsti problemas - su įtampa arba be įtamos, su kritika ar be kritikos. Vasaros saulė be gailėsčio švietė į Nemuno šlaitus kažkur tarp Raudondvario ir Kulautuvos, apleistam sode obuoliai dar buvo rūgštūs, saulėje žydintys raudonėliai ir čiobreliai aitriu kvapu žadino gyvybines jėgas.

Kriausės pavėsyje svarstyti buvo lengviau. Atrodo, mes su bičiuliu pagaliau nebenorėjom vienas kito pakeisti, mūsų santykiai jau pasiekė tokią brandą, kad džiaugėmės vienas kito skirtybėmis. Tokia atvirumo ir pasitikėjimo dvasinė vibracija mane skatino nuoširdžiai ir atvirai jam pasakyti, ką mažiau jau keletą metų.

Žinau, kad ši tema, - kas padeda ir kas trukdo sugyventi su kitais, - jaudina ne tik mane. Norėčiau apie sugyvenimą ar sugebėjimą sugyventi pakalbėti ne kasdieniniu buitiniu aspektu, o aukštesniu lygiu - t.y. apie inteligentų bendravimą, jų sugebėjimą susitelkti ar nesusitelkti bendram darbui.

Inteligentijos susitelkimo įkvepiančių pavyzdžių rasime įvairiais lietuvis istorijos laikotarpiais. Mane ypač žavi bendras inteligentų darbas Vokietijoje DP stovyklose. Kaip pasiaukojamai tada dirbo mokytojai, gydytojai, chorvedžiai, dailininkai, literatai. Solidarumas padėjo įveikti visas kliūtis.

Taigi žmogaus ryšys su žmogumi yra didžiulė vertybė. Palaikyti tą ryšį, sugyventi, pagal savo prigimtį ir pašaukimą rasti vietą šeimoje, draugijoje, visuomenėje. Kaip tai svarbu. Būna akimirkų, kai esi laimingas radęs savo vietą tarp žmonių. Tuomet pasaulis skamba

kaip didinga dangaus sferų simfonija.

Betgi žmonių dermės pilnatvės pasiekti nėra lengva. Žmogus visų pirma nori save apibrėžti, pažinti, suvokti, atrasti, o jau tada komponuotis, derintis, veikti draugėje. Tam savęs pažinimui kaip būtina sąlyga reikalinga ramybė. O tas ramus kasdienybės sakralumas, kai žmogus susilieja su gamtos, su kosmoso ritmais, kai jis lyg girdi archetipų atgarsius, labai pažeistas. Ypač agresyviai veikia tiesiog akyse besiplatinantys įvairūs "pranašai", siūlydami kuo įvairiausias doktrinas; stebukladariai, bandydami pripratinti prie nuolat būsiančių stebuklų; aiškiaregiai, žadantys pamokyti laimės receptų. Žmogų be gailėsčio ir su nauda savo "firmai" stengiamasi atpratinti kantriai nešti savo kryžių, tesėti savo pašaukimo kelyje. Žmogui sunku skirti laiko santykiams puoselėti, kai jis vos vos spėja apsaugoti savo tikėjimą, savo tautiškumą, savo krašto ir šeimos vertybes.

Kaipgi visa tai atrodo kasdienybėje?

Tarkim susėdi pasikalbėti su šiuolaikiniu intelektualu, rūpi aptarti tautos vertybes, katalikų Bažnyčios poziciją, jos ryšius su lietuvių intelligentais, o pašnekovas tuoj ima niekinti krikščionybę ir kalbėti mantras, raginti tave lankyti Hare Krišna ašarmą ar vykti į Indiją - tik net neapibrėžia, ar ragins tapti asketu, ar studijuoti tantrizmą. Ryžtiesi ir pasakai, kad mielai susipažinsi su Vedų mokslu, paskaitysi J. Blavatskąją ar N. Rerichą, tačiau nepulsi akiplotu į kiekvieną doktriną, o pasistengsi tą mokymą suvokti ir įmontuoti į savo pažiūrų ir vertybių sistemą. Tikėk, kad tuoj būsi apšauktas ir suniekintas. Būsi paskelbtas nemadingu,

jeigu kalbi “Tėve mūsų” o ne Vedų mantras ar Korano suras. O jeigu dar neieškai Šambalos, tai tau bus ir visai rieta.

Tautiškumą vienodai puola “kosminio mokymo” specialistai ir paprasti kosmopolitai. Dar sunkiau taps, jeigu išlaikytą tautiškumą norėsi ir modernizuoti. Tam išties reikia gilių savo krašto ir viso pasaulio kultūrų studijų. Perspektyviausias ir pats sudėtingiausias kelias savo krašto kultūrą bandyti parodyti naujojo pasaulio, naujosios epochos fone, atskleisti naujų vertybių šviesoje.

Daug kančios atneša ir noras sugyventi su broliais išeivijos lietuviais. Štai vienas puikus ir geranoriškas jaunas lietuvis, išaugęs Amerikoje, pasakė: “Jūs esat mazochistai, o tas Jūsų Kristus, tas Rūpintojėlis, visada ubagas. Mūsų Kristus Amerikoje raumeningas, linksmas, plačiapetis”. Na, ką gi darysi, yra taip, kaip yra. Linksmas Kristus ne mums. Mums jis artimesnis liūdnas. Tada ir mums atrodo, kad dėl mūsų jis liūdi ir mus užjaučia.

Dažnokai sunku ir Lietuvoje gyvenantiems inteligentams tarpusavyje sutarti. Čia yra net keli povandeniniai rifai, kur sutarimas gali sudužti.

Visų pirma susipriešina švietėjiškai ir pozityviai susitelkusios inteligentijos tradicija ir naujoji uždaro intelektualų ratelio tradicija. Aš esu kilusi iš Suvalkijos, kur gyvavo švietėjiškai nusiteikusių inteligentų tradicija. Jau mano motina dalyvavo “klojimo” teatre, vaidino “Genovaitę”, suprato liaudies dainas, mano močiutė nuvežė į Kauno radiofoną ir daugelį jos dainų įrašė plokštelių studija. Šiame krašte buvo gyva laisvųjų valstiečių, knygnešių tradicija. Visus savo penkis vaikus mano seneliai su dideliu vargu išleido į mokslą. Todėl man rodos, kad inteligentas neturi būti išpuikęs, neturi savęs kelti virš kitų žmonių socialinių sluoksnių. Jis turi suvokti savo skolą visuomenei ir, kiek galėdamas, stengtis ugdyti apsišvietusių vidurinįjį sluoksnį, ypač palankiai elgtis su jaunimu. Man nepatinka dalies inteligentijos

išpuikimas, dvasinis karjerizmas, nepatinka, kad jie nemoka gėrėtis ir žavėtis kitų pasiekimais, kitų žmonių paskatinti tobulėti. Dėl arogantiškos kai kurių inteligentų laikysenos visų inteligentų ima nekęsti ir juos niekinti darbininkai ir valstiečiai.

Kai atsiduri darbščių, kuklių, tuščių ambicijų nedraskomų inteligentų kompanijoje, tada gali kaip sraigė išlįsti iš savo kiauto ir nebijoti būti sužeistas profesionalių patyčių, kvailų pokštų šuorų ir beribio cinizmo. Kokia laimė buvo sutikti tokius žmones kaip kun. Č. Kavaliauskas, kun. A. Paškus, kun. J. Račiūnas. Juos vienijo tokie bruožai, kaip kuklumas, išmintis ir nepaprasta asmens spinduliavimo elegancija. Turėjau laimę jų klausytis, su jais kalbėtis ir būti kalbinama, klausinėjama keletą kartų. Manau, kad ir prieš mirtį pagalvosiu, jog ne veltui gyvenau, jeigu likimas man pasiuntė keletą bendravimo dienų su tokiais žmonėmis. Juos laikau tikroju inteligento pavyzdžiu.

Daug svarstymų, ginčų ir nesutarimų sukelia požiūris į šeimą, jos vertybes. Man rodos, kad svarbiausia taip gyventi, kad dėl tavo žiaurumo, abejingumo nenusižudytų artimi žmonės. Dabar ši problema aktuali. Šalia mūsų daug sužeistų sielų.

Esu įsitikinusi, jog labai svarbu, kad visa šeima, netgi giminė, suteiktų pagalbą tam, kuris tuo metu jos labiausiai reikalingas. Todėl būtina bendrauti visai giminei, kad vieni apie kitų reikalus ir negandas laiku sužinotų. Seniau mūsų šeimoje bendraujama buvo per talkas kaime, šv. Onos atleidai buvo pats reikšmingiausias susijimas. Kažką nepaprastai šviesaus iš tų laikų pavyko sugauti ir nešti, puoselėti. Dabar nebeliko gyvų Onų, tad pamirsim jas maldose, aplankom visi kartu kapus, paskui sėdam prie šventinio stalo, pasikalbam, užkandam. Akyse ir širdyse šviesiau pasidaro. Giminės bendrumo jausmas yra didžiulė vertybė. Verta pavargti, suburiant giminę, susitikti, kalbėtis, šokti ir dainuoti, linksmintis ir liūdėti.

Sunku sutarti su tais, kurie turtą vertina

labiau negu savo gerą vardą, šeimynos sutarimą. Aš nutraukiau ryšius su savo drauge, kai ji po motinos mirties bylinėjosi dėl palikimo su seseria, grasino viena kitą nužudyti, šmeižė ir žemino. Gal atrodytų ir mistiška, bet po visų teismų mano bičiulė dailininkė prarado kūrybinę energiją, ji netapo paveikslų, nekuria reikšmingų keramikos darbų.

Man visada buvo pavyzdžiu žmonės, kurie yra visos šeimos, visos giminės siela, sugeba visus suvesti ir bendram tikslui sutelkti. Tokia buvo mano motina, toks ir tėvelis. Daug kas pas mus užeidavo pasikalbėti, savo problemas pasipasakot. Dar vaikas būdama, esu įsidėmėjusi, kad išėjus iš namų svečiui ar kaimynui, nei mano seneliai, nei tėvai to žmogaus neapkalbėdavo, iš jo nesijuokdavo. Bent mes, vaikai, to niekad nesam girdėję. Jeigu mūsų miestelio koks žmogus buvo keistesnis, savotiškesnis, tėvai tokį žmogų vadino originalu. Todėl man nelengva bendrauti su inteligentais, kurie tuoj puola žmogų apkalbėti arba kiekvieną savotiškesnį pravardžiuoja debilu, o dažnai apibūdina, kad jam “stogas pervažiavęs”. Tas naujasis primityvus agresyvumo plitimas tarp inteligentų labai nemalonus. Tokia nuostata paskatina rasti kitą “sparną”, - pernelyg didelio jautrumo, labai išsiderinusių žmones. Toji žmonių tarpusavio įtampa, harmonijos stoka labai trukdo bendrauti. Tiesiog džiaugiesi sutikęs normalų, geranoriškai nusiteikusį žmogų.

Nemažai kančių kelia ir kai kurių apsišvietusių, labai apsiskaičiusių “kietosios” linijos atstovų noras žmogų visada paaukoti kokiais nors doktrinai. Žmogus tol visai menkinamas, o doktrina aukštinama, kol silpnesnių ner-

vų žmogus visiškai praranda jėgas ko nors siekti arba apskritai tobulėti. Jeigu jis mano negalėsiąs pasiekti visiškos tobulybės, tuomet apskritai nusivilia ir numoja į visus idealus. Gal užtektų, jeigu kiekvienas žmogus siektų to, ko pajėgia, ir nebūtų nuolat vejamas per prievartą, kol visai praranda jėgas. Atrodo, kad visuomenėje atsirado pernelyg daug “grynasis” teorijas vertinančių, vienišų, nemokančių bendrauti žmonių, kurie tiesiog atsiliko nuo naujos epochos reiškinų, neranda sau vietos ir užsiėmimo. Tie kraštutiniai “puritonai” tarsi atoveiksmį iššaukia kitą - hedonistinį, vien malonumų ieškančių visuomenės sparną. Tad vėlgi išsiderina taip trokštama sielos ir kūno harmonija. Iš tos nedarnos žmonėse kyla daug psichikos sutrikimų ir ligų.

Kiek daug dar norėtusi aptarti, pasikalbėti. Tai ir autentiško, ir neautentiško žmogaus samprata. Tikinčiojo, kunigo ir bažnyčios bendruomenės problemos. Tikrojo moteriškumo nevertinimas ir sunkūs jo padariniai mūsų laikų visuomenėje.

Kalbėjom ir kalbėjom, pagaliau šiek tiek ir pavargom. Sutarėm svarstymus pratęsti ten, kur atsidursim kitą kartą - gal Vilkioj Gedimino Kapo kalne po ąžuolu, gal prie Biržų pilies ar Nidos kopose. Nutarėm pasirašyti obuolių, bet netikėtai aukštoj žolėj radom prisirpusių gervuogių. Jos buvo skanios, bet aštrūs gervuogienojai subraižė rankas ir kojas.

Taip ir mūsų tarpusavio bendravimas - ir saldus, ir žeidžia vienu metu. Visgi, jei bendrausim garbingai ir, aptardami reiškinius, nedalinsime smūgių žemiau juostos, mums seksis geriau.

□ Viešpaties Atsimainymo parapija Maspeth, NY, susilaukė naujo lietuvių kunigo - Vytauto Kazimiero Volerto. Jis bus šios parapijos klebono kun. James Rooney vikaras. Kunigu Vytautą Volertą įšventino vysk. P. Baltakis 1993 m. birželio 26 d. 1993-1998 m. kun. Volertas buvo vikaru Lietuvos Kankinių parapijoje Mississauga, Ont., Kanadoje.

IŠMINTIES IR TEISYBĖS MOKYTOJAS

Jonė Šuopytė

A. Tatarės pamokslai išminties ir teisybės susirado mane per... senelį. Rinkdama giminės istoriją, visai nesistebėjau, kad mane ir senelį skiria šimtmetis, nes mūsų giminės vyrai visada šeimas kūrė vėlai, o seneliui prieš tai teko 25 metus praleisti caro rekrūtuose, aš tik pagalvojau, kad senelis, būdamas jaunas, šventadieniais, nusiprausęs ir švariai apsirengęs, skubėdavo į Sintautų bažnyčią, kur klausydavosi klebono A. Tatarės pamokslų, eidavo išpažinties, pasisakydamas jam visas paprastas kaimiečio nuodėmes, tuo apvalydamas savo sielą.

Kas Zanavykijoje nežino A. Tatarės!?
Lukšių ir Sintautų bažnyčiose jis paliko ženklas pėdas.

Praejo pusantro šimto metų, kai jis bažnyčion susirinkusius varganus valstiečius mokė ne tik gerbti Dievo žodį, bet ir gyventi. Nuo tų laikų daug vandens nutekėjo Pentos upe, pavasariais plačiai išsiliejančia lėkštose lygumose, mes, sukdami nepabaigiamų darbų rate ir bandydami susigaudyti įvykių kaleidoskope, žvelgiame į priekį, į tuos horizontus, kur nueis mūsų vaikai ir anūkai, o praeitis pamazu miršta. Bet taip tik atrodė, kol vieną vakarą nepradėjau skaityti išleistų A. Tatarės “Pamokslų išminties ir teisybės”. Ne knygą skaičiau tą vakarą, o mačiau susirinkusių menkoje, sukrypusioje bažnytelėje milo drabužiais apsivilkusių valstiečių, mirguliavo tik moterų skaros, kažkur prie durų, vyrų pusėje, neramiai muistėsi keli vyrukai, tarp jų ir jaunas mano senelis, laukdami, kada galės išeiti iš bažnyčios lauk, nes jiems dar neatėjo brandaus susikaupi-

mo metai. Matai, kaip į sakyklą užlipa nebejaunas A. Tatartė ir girdžiu jo balsą. Palinksta link sakyklos, kad geriau girdėčiau pamokslą, nors to daryti nereikia, ir taip tylu patalpoje, į kurią susirinkę kaimo varguoliai, kaip po kelių dešimtmečių rašys P. Vaičaitis, bet man taip norisi gerai girdėti klebono išminties ir teisybės žodžius, kuriuos jis skaito iš knygelės, parašytos jam būnant Lukšiuose, kai lietuviškų knygelių beveik niekas nerašė, o tuos žodžius girdi jaunas mano senelis ir kuriuos jis vėliau gal kitais žodžiais, bet mintis liks ta pati, kals augančiam mano tėtei, o šis, mažakalbis, savo ruožtu tai perduos man. “Kas neklausys gražių ir teisingų pamokslų, po čėsui gailėsis”. Kaip neklausysi, ir visai ne todėl, kad netektų po čėsui gailėtis, bet kad labai gyvai ir gražiai klebonas kalba, nors pats, gerai pažindamas žmogaus prigimtį, suabejoja: “Svietas yra įjunkęs neteisybes pildytie, reiktų jį pamokintie, ale ar priims jis pamokslus teisybės?”

Parapijiečiai savo kleboną myli ir gerbia. Vos atvykęs į Sintautus, jis energingai ėmėsi darbo - įsteigė mokyklą, kurioje nuolat mokėsi keliolika vaikų, gretimais - pavargėlių prieglaudą, ėmėsi taisyti sukrypusią bažnyčią, kuriai padarė tris naujus altorius, pats tapė jiems paveikslus, o kai naujoje varpinėje suskambo A. Tatarės nupirktas ir įkeltas naujas varpas, kurio garsas liejosi lygumose, visiems pasidarė šviesiau.

Nepavargdamas rūpinosi klebonas savo ganomųjų dvasiniais reikalais. Tačiau jam ne mažiau rūpėjo ir tai, kad valstiečiai geriau gyventų šiame pasaulyje.

Pats laikydamasis nuostatos, kad “geriausi

kunigai ubagystėje gyvena” ir nesivaikydamas turtų, jis mokė gyventi ūkininkus: prie klebonijos užveisė didelį vaismedžių sodą, o prie Pentos pasodino uosiu, jovarų, alksnių, sakydamas, kad medžiai neleis Pentai taip išsilieti pavasariais. Sužinojęs, kad netolimo Zyplių dvaro ponas iš šiltų kraštų parsivežė šilkmedžių, A. Tatarė išprašė iš jo kelis sodinukus ir pasodino už kapinių. Šilkmedžiams buvo Sintautuose per šalta, šilkverpiai neaugo, tėvyninio šilko gauti nepavyko, bet jaudina klebono noras bet kokiomis priemonėmis išsiveržti iš neturto, išmokyti valstiečius naujo amato. Jis ragino ūkininkus keltis į viensėdžius.

Kaip mažai mes nuėjome į priekį per pusantro šimto metų, galvoju, kol ausyse skamba A. Tatarės pamokslų žodžiai, kaip gaila, kad kartu su civilizacija pas mus neatėjo nei gerumas, nei išmintis, ir mes tebedarome tas pačias klaidas, tik dar grubesnes ir skaudesnes, ir blogų žmonių aplink nemažėja. “Piktadėją suvaidinti trūdna, dėl to reikia mokintis razumo, kaip jo atsilenktie”. Taip, “su razumu” visada daugiau galima padaryti, o mes viską darome su vieku, tarsi netekę “razumo”, vis gąsdinam, o kartais griebiamės klastos ir kasame po artimo kojomis duobę, nors nuo senų laikų žinoma, kad pats į tokią duobę ir įpuls.

Ar tai todėl, kad 50 metų negirdėjome išminties ir teisybės pamokslų, jų nelabai ir norėjome girdėti? Atėjusi iš rytų nauja ideologija nuo mažens mokė sekti Pavliku, išdavusiu savo tėvą, ir kai kam praėjo iš tiesų atrodyti, kad tai gerai, jau nekalbant apie tai, kad negerbti ir neklausyti tėvų - kasdieniška. Ak, ilgai dar pjausime pasėtų karčių sėklų želmenis!

“Išmintingi žmonės niekados neištare žodžio, gerai nepamisliję apie tai, ką turi iškalbėti. O daugelis su visu apie tai užmiršta, todėl nėra dyvų, kad ne viens be razumo kalba, svietą juokina, griešija, o sau ir kitiems iškadija”...

Ar tai ne apie mūsų dienų gražbyliautojus, didesnius ir mažus politikus priešrinkiminėse kovose kalba A. Tatarė? O ir visus kitus, besiš-

vaistančius žodžiais į visas puses ir pamirštančius, kad žodis paukščiu išskrenda, o jaučiu sugrįžta?

A. Tatarė buvo savas žmogus visiems parapijiečiams ne vien todėl, kad nesikėlė į puikybę, buvo paprastas ir prieinamas, bet ir todėl, kad gimė 1805 m. tose pačiose Zanavykuos lygumose, netoli Griškabūdžio. Prasidėjęs 1831 m. sukilimui, bijodamas, kad jo nepaimtų į caro kariuomenę, jis pasitraukė į Prūsiją, ten pakeitė pavardę, iš Totoraičio tapdamas Tatare, paskui, baigęs kunigų seminariją Seinuose ir 1834 m. įšventintas į kunigus, jis grįžo į gimtuosius kraštus vikaravo Balbierišky ir Ilguvoje, ten parašė “Pamokslus išžminties ir teisibės, isguldinėti priliginimais galvosziu wisu amziu dėl Lietuvos waikeliu”. Ilgiausiai, net 16 metų, jis gyveno Lukšiuose, kur toliau tęsė švietėjišką veiklą, parašė “Žiburį rankoje dūšios krikščioniškos” (1848 m.), “Tiesiasią kelią į dangaus karalystę” (1853 m.), kuriose aiškina tikėjimo tiesas, išdėsto dekalogą. Autorius dar paruošė spaudai savo pasakėčias “Pamokslai gražių žmonių”.

“Kaime Diemedžių gyveno Jonas Grudaitis su savo žmonele, turėjo vienturtį sūnuką, vardu Morkus. Vaikuti mūsų, svetimo daikto nenorėk nė vieno grūdo, pakolei patsai gali užsidirbti, jeibent ateitumei į didžiausią ubagystę, tada eik pas žmones, dievobaimingus ir prašyk pareta-vojimo, ale vogtie, apsuktie, prigaudė arba kaip norint neteisingai svetimą daiktą pasisavintie niekada šiukštu!”

Vėl girdžiu A. Tatarės balsą, tarpais dėl didesnio įtaigumo plieniu suskambantį. “Netinka to norėtie, ko negali apturėtie, ir parėdai nedaro žmogaus geresniu, o kas nežino, kad svarbiausia būti geram ir liūdna, kad žmonės yra palinkę provotis”.

Susirinkusiems dar nepabodo klausytis klebono, nes kas be jo pabars ir paguos. Moterys pritariamai linksi, kelioms net ašaros ištrykšta - ak iš tiesų niekuomet negali žinoti, kas pirma mirs - ar tas stiprus, į žemę įsikirtęs ąžuolas, ar

Nesusidėvinčios piniginės

CHIARA LUBICH

"Išparduokite savo turtą ir išdalykite jį išmaldai. Įsitaisykite sau piniginių, kurios nesusidėvi, kraukite nenykstantį lobį danguje, kur joks vagis neprieis ir kandys nesuės" (Lk 12,33).

Gal esi jaunas ir norėtum turėti ramų ir malonų gyvenimą, kurio sieki kaip laimingiausio? Tada klausyk Jėzaus, nes niekas pasaulyje nereikalaus iš tavęs tiek daug, kaip jis, tuo būdu tau duodamas proga, jis nori kad gyventum pagal tikėjimą, visuomet vykdydamas jo reikalavimą.

O gal jau esi suaugęs, labai norintis prasingo ir naudingo gyvenimo, pagrįsto saugiais pagrindais? Ar jau esi senesnio amžiaus, norintis skirti savo paskutiniuosius gyvenimo metus kam nors, kuris tavęs negalėtų apgauti, ar esi laisvas nuo žlugdančių rūpesčių, kurie tave galėtų labai varginti? O tie Jėzaus žodžiai juk skirti taip pat ir tau.

Jie užbaigia eilę raginimų, kuriais Jėzus skatina nesirūpinti per daug, ką valgysi, ar kuo apsirengsi, bet turi daryti kaip oro paukščiai, kurie juk nesėja, ir lauko lelijos, kurios neaukdžia. Todėl pašalink iš savo širdies susirūpinimus tais žemiškais reikalais. Tėvas, mūsų Vieš-

pats, kuris myli tave labiau negu paukščius ir gėles, pats visuomet rūpinasi tavimi.

Todėl Jėzus mums tai ir sako: "Išparduokite savo turtą ir išdalykite jį išmaldai. Įsitaisykite sau piniginių, kurios nesusidėvi, kraukite nenykstantį lobį danguje, kur joks vagis neprieis ir kandys nesuės".

Evangelija reikalauja kad mes, gyvendami pagal tikėjimą, visuomet vykdytumėm visus Dievo įsakymus.

Jėzus taipgi primena, kai kalba apie "svarbiausią įsakymą", kurio reikalavimas savaime aiškus, nes ir Senajame Testamente žemiškieji turtai buvo laikomi taip pat gerais, nes jie reiškė palaimą iš Dievo. O tačiau tasai įpareigojimas primena, kad turime dalintis tuo, ką turime, su tais, kurie stokoja, vadovaudamiesi gailestingumu ir visuomenišku teisingumu, o taip darydami vykdysime visa tai, ko Visagalis ir nori.

Tik vėliau žydų samprotavimas apie atlyginimą sekančiame gyvenime jų pačių buvo

ta vėjo siūbuojama nendrė, ir nereikia nei "provotis", nei turtų gvieštis...

Bemokant parapijiečius dorybių ir šviečiant ūkininkus, atėjo neramūs 1863 metai. Sukilėliai ne sykį buvo užėję į kleboniją, kur visada buvo sušelpiami. Tais pačiais metais A. Tatarė pasakė sintautiečiams savo paskutinį pamokslą: "Ateina karės laikas, kožnas žmogus taip tegul mislija: mano brolis neša savo gyvastį už tėvynę, dėl to ir man negaila, kad mano javai ir gyvuliai bus atimti ir išsiųsti ant sunkių reikalų vargstantiems kareiviams".

Sintautuose atsirado išdavikas, tai buvo šaltyšius, matyt, jis taip įsivaizdavo ištikimybę valdžiai, ir netrukus A. Tatarė buvo suimtas ir ištremtas į Penzos guberniją, kur išbuvo ištisus aštuonerius metus. Paleistas jis neturėjo teisės grįžti į Sintautus, ir Antanas Tatarė pasirinko Lomžą, kur gyveno iki mirties, ištikusios 1889 metais. Lomžos kapinės priglaudė lietuvių kunigą ir rašytoją.

priimtas. O karalius suderindamas su žydų seno papročio tradicija, atsakė tiems, kurie jį kaltino išieškojusį savo nuosavybę: “Mano protėviai sukaupti turtus šiam gyvenimui, bet aš sukroviau lobį sekančiam gyvenimui”.

Autentiškų Jėzaus žodžių prasmė glūdi tikrovėje, kurioje Jis reikalauja iš tavęs visko. Jis nori, kad tu būtum kantrus ir nesusirūpinęs visokiais žemiškais reikalais. Jis nori, kad tu pasitikėtum tik juo.

Jis žino, kad žemiški turtai yra baisios kliūtys, kadangi tie turtai gali užpildyti tavo širdį, o jis nori tavo širdį turėti sau. Už tai jis ir ragina tave:

“Išparduokite savo turtą ir išdalykite jį išmaldei. Įsitaisykite sau piniginių, kurios nesusidėvi, kraukite nenykstantį lobį danguje, kur joks vagis neprieis ir kandys nesuės”.

Bet jei negali dalintis savo turtais, kadangi šeimos ryšiai, kokie nors įsipareigojimai, ar jei tavo padėtis vis dar reikalauja tam tikro gyvenimo būdo, tu vis turi būti neprisirišęs prie savo turtų, bet veikti dvasiškai ir paprastai kaip tikrai tos nuosavybės valdytojas. Tuo būdu veikdamas, tu gali mylėti kitus, kai tuo metu esi užimtas savo turtais, ir rūpindamasis kitų reikalais, tu gali sukaupti tą lobį, kurio kandys nesuės ir vagis neprieis.

Kaip gali būti tikras, ką reikia pasilaikyti sau ir kuo turi pasidalinti su kitais? Klausyk Dievo balso savo viduje; bet jei tu negali apsispręsti pats, ieškok kitų patarimo. Tada tu surasi, kiek daug atliekamų dalykų yra tavo nuosavybėje. Nelaikyk jų. Duok tiems, kurie neturi. Vykdyk tuos Jėzaus žodžius: “Išparduok... ir

duok”. Jei taip darysi, pripildysi pinigines, kurios nesusidėvi.

Kadangi tu gyveni pasaulyje, todėl yra nuoseklu kad rūpintumeis pinigais ir kitais materialiais dalykais. Tačiau Dievas nori, kad tu būtumei tik valdytojas, bet nesusirūpintum vien tik jais. Taigi užsitikrink tais dalykais, kurių tau tikrai reikia, ir taip pasirūpink savo ateitimi: “Išparduokite savo turtą ir išdalykite jį išmaldei. Įsitaisykite sau piniginių, kurios nesusidėvi, kraukite nenykstantį lobį danguje, kur joks vagis neprieis ir kandys nesuės”.

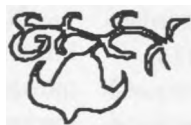
Popiežius Paulius VI buvo tikrai neturtin- gas. Tai įrodė tas būdas, koku jis norėjo būti palaidotas (“paprastame karste ir paprastoje žemėje”). Prieš pat mirtį jis sakė savo broliui: “Mano lagaminas tai svarbiai išvykai jau kurį laiką buvo paruoštas”.

Tu taip pat turi daryti: paruošk savo lagaminą.

Bet Jėzaus laikais lagaminai gal buvo vadinami “piniginėmis”, bet prasmė yra ta pati. Ruošk tą lagaminą pamažu. Pripildyk jį daiktai, kurie galėtų būti naudingi kitiems. Nes tu tikrai jau turi tai, ką gali atiduoti. Tik pagalvok, kiek daug alkstančių pasaulyje, kiek daug kenčiančių, kiek daug stokojančių.

Dėk į tą savo lagaminą kiekvieną meilės veiksmą, taip pat ir kiekvieną poelgį, kur parodei savo kaimynui. Savo širdyje daryk viską tik Dievui, jam sakydamas: “Tai yra tau”. Atlik kiekvieną veiksmą gerai ir visiškai užbaigtai, nes jį paskyrei dangui, ir jis pasiliks visai amžinybei.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

□ Liepos 7. d. pop. Jonas Paulius II paskelbė apaštališkąjį laišką “Dies Domini” (Viešpaties diena), kuriam pabrėžia, kad sekmadienis yra ne tik poilsio, bet ir susitaikymo su Dievu, pačiu savimi ir aplinkiniais žmonėmis diena, “savaitinės Velykos”, Kristaus prisikėlimo diena.

Jaunimo mintys moralės klausimais

(tęsinys)

6. *Ar galima gyventi be moralės? Kaip?*

VITAS: Be moralės tarpusavio sugyvenimas praktiškai neįmanomas. Amoraliai gyvena visiški savanaudžiai.

RYTĖ: Negalima. Tai tolygu žlugimui ir degradacijai.

MIGLĖ: Gyventi be moralės - tai gyventi ne žmogiškoje, bet gyvuliškų instinktų įrėmintoje plotmėje. Manau, kad kiekvienas normalus žmogus laikosi bent jau minimalių moralės normų.

IEVA: Ne. Net nusikaltėliai turi "savo" moralės dėsnius.

JULIUS: Negalima. Visi turi kokią nors vertybių sistemą, kuria vadovaujasi. Net ir tie, kurie, sakoma, praradę sąžinės balsą. Jie ištikimi savo moralės principams.

ANUPRAS: Be moralės galima tik vegetuoti ("gyvuliuoti").

VILDA: Be moralės gyvena psichiniai ligoniniai, nes jų sąmonė sutrikusi, jie nepajėgia savyje išgirsti Dievo balso.

NENDRE: Jei gyvename, tai kažkaip ir elgiamės. Susiklosto tam tikros elgesio normos, tam tikra moralė.

RŪTA: Be moralės gyventi neįmanoma. Aš esu ne koks nors vien instinktais apspręstas gyvis, o turiu sąmonę ir savimonę. Man atviros visos durys protauti ir daryti išvadas. Man įmanoma pažinimą plėsti ir pažinti tas tiesas, pagal kurias žmogus privalo gyventi. Tad žmogus laisvai ir pasirenka, ar

gyventi pagal tas tiesas, ar jų nepaisyti. Tačiau jų nepaisymas, t.y. nepaisymas moralės principų jį suduria su kitais žmonėmis ir jiems kenkia, jis juos skriaudžia, taigi nusikalsta.

Tas, kuris kuo nors tiki ar bent save laiko krikščioniu, neturi jokios teisės nepaisyti krikščioniškos moralės dėsnių. Priešingai, jis privalo stengtis kiekvienu momentu kuo sąmoningiau, blaiviau ir aiškiau veržliai ieškoti pagrindinių tos moralės reikalavimų. Tik tokiu būdu jis pakils virš savo instinktų pasaulėlio ir patrauks šalia esantį aukštyrą.

7. *Ar mane asmeniškai paliečia tai, ką vadiname moralu ar nemoralu? Kaip paliečia?*

VITAS: Kaip krikščionis esu įpareigotas elgtis tik moraliai. Kiekvieną nemoralų poelgį turiu suprasti ir išgyvendinti. Privalau siekti, kad moralės dėsniai taptų mano ir kitų sąmoninga elgsena. Dėl to privalau pats gerai pažinti moralės dėsnius.

RYTĖ: Taip, be abejo, paliečia. Viską, kas telpa į "moralu", priimu kaip normalų reiškinį, nes taip ir turi būti. Nemoralu laikau tai, kai tik žodžiais "laikomasi" tos moralės, o darbai visai ką kita byloja, kai elgesys visai nesiderina su žodžiais.

MIGLĖ: Kas šalia manęs moralu, tai ir mane moraliai kelia, o kas nemoralu - mano jausmus nemaloniai veikia. Manau, kad nemoralinė elgsena aplinkinius neigiamai veikia, jeigu jie neturi išsivadę atitinkamos pozityvios nuostatos, kuri būtų atspari išorės apraiškoms.

IEVA: Paliečia, nes nemoralūs dalykai sukrečia, o moralūs suteikia dvasiai sparnus.

ANUPRAS: Aišku, kad paliečia, juk aš esu narys tos visuomenės, kurioje vyksta tai, kas moralu ar nemoralu. Aišku, kad jaučiu ir pats kaltę ir atsakomybę už tai, kad, deja, dar gyvenime daug kur pasireiškia nemoralumas.

NENDRĖ: Taip. Sutinku daug nuostabių, krikščioniška meile trykštančių žmonių, kurie savo pavyzdžiu padeda man darytis geresne, kilniau gyventi.

Tenka susidurti su amoraliais reiškiniais: girtavimu, palaidumu. Nelabai sugebu aplinką paveikti. Atrodo, jog bijausi būti ta "balta varna"... Kitą kartą ir nebežinau, kaip tinkamai pasielgti.

RŪTA: Tai, kas susiję su morale ir jos pasireiškimas žmonių gyvenime, mane visada liečia ir jaudina.

8. Ar mane kas verčia susimąstyti moralės klausimais? Ar tik susimąstyti verčia? O jeigu ne-verčia susimąstyti, tai ką verčia daryti?

VITAS: Moralės klausimais susimąstyti mane verčia įsitikinimai. Padarius išvadas, verčia ir atitinkamai keisti savo elgseną.

RYTĖ: Taip, labai verčia susimąstyti, bet vien tik iš apmąstymo ne ką telaimėsi. Reikia pradėti nuo savęs, reikia į save pažiūrėti kitų akimis, per kito prizmę: kas aš, kam aš esu ir kodėl taip, o ne kitaip privalau reikštis.

MIGLĖ: Bet kokia aukštesnė dorovinė apraiška, negu manoji, mane verčia permąstyti savo pažiūras ir nuostatą į pastebėtą reiškinių ir koreguoti saviraišką. Tad jaučiu reikalą ir su kitais pasidalinti nuomonėmis šiais klausimais. Juk tik pradendant individualiais kontaktais formuosis pozityvios pažiūros ir vis tai plėsis į aplinką, bendradarbius bei šeimą.

IEVA: Moralės klausimais susimąstyti mane verčia sąžinė. Susimąstyti ir, padarius išvadas, keisti save, savo elgesį, savo požiūrį įvairiais klausimais.

JULIUS: Išorinės prievartos nejaučiu. Susimąstymui dėl doros man turi lemiamą vaidmenį religija, kuri reikalauja iš krikščionio ne tik pačiam būti tyram, bet kad jis ir kitiems šviestų.

ŽIBUTĖ: Mane daug kas verčia susimąstyti moralės klausimais. Tai ir kitokia žmonių reakcija į mano žodžius, veiksmus, negu buvau laukusi. Tai ir draugai, ir painios situacijos darbe ar santykiuose su bendradarbiais, artimaisiais, ar literatūra, mokslas ir pan.

Kai pastebiu esanti neteisi, tai stengiuosi prisiversti keisti savo elgseną. Kartais tai pavyksta be didelių pastangų. O kai kitam neteisi, tai stengiuosi jam ramiai, neužgauliai tai parodyti (deja, ne visuomet tai pasiseka).

ANUPRAS: Taip, mane verčia susimąstyti moralės klausimais reali šiandieninė gyvenimo tikrovė. Aišku, kad žmogui šalia turimų žinių bei erudicijos dar reikalingas ir žmoniškumas, kurį apibrėžia moralė. Žinoma, susimąstymas - tai tik priemonė tolimesnei veiklai. Susimąstymas skatina

save kontroliuoti, kad bent kiek ir savo pavyzdžiu, kartais nors žodžiu, galėčiau pakeisti realią tikrovę moraliniu atžvilgiu.

VILDA: Moralės nuosmukį suprantu kaip pasekmę to reiškinių, kai žmogus nutolsta nuo Dievo. Todėl pirmiausia stengiuosi tą nutolinimą įveikti tiek savo pačios gyvenime, tiek gyvenime tų žmonių, su kuriais tenka susitikti (žinoma, kiek sugebu).

NENDRE: Išorinis pasaulis mane verčia susimąstyti moralės klausimu. Mano savimonė susieta su krikščioniška morale, tad privalau keisti save ir kitus. Turiu pratintis pamilti, o tai net labai sunku. Matyt, asmeniškasis pradas manyje užima labai žymią vietą.

RŪTA: Taip. Kai šalia esantis nedorai pasielgia, tai visada man kyla klausimas, kur yra tos ištakos, kurios tą žmogų pakreipė nedorai pasielgti. Ir atsigręžiu į save, klausdama, kuo aš esu už tai atsakinga. Ar nepastūmėjau savo laikysena jį nedorai pasielgti? Gal tos tiesos, kurias tikiu ir praktikuojau, nepakankamai aiškiai byloja už laimę tikėti Didžiąja Meile ir ją praktikuoti?

Pagaliau klausiu save, kaip šį savo brolių ar sesė išplėsti iš tų instinktyvių rėmų, kad jis pakiltų į aukštesnę pakopą. Jeigu tai man nerūpi ir aš į kito nedorą poelgį niekaip neraguojau, tai laikau nusikaltimu, kad galėjau, o nieko nepadariau, kad padėčiau išsikapanoti iš biologinių potraukių balos. Tikrai stebėtoja pasilikti neturiu teisės, tarytum aš jau "teisuoelė". Tai būtų nekrikščioniška, net demoniška!

Pagaliau nedrįstu ir smerkti, kad štai jis yra šioks ar anoks, nes netiki, nepraktikuoja. O kiek daug mūsų aplinkoje yra tokių, kuriuos būtų galima pavadinti "anoniminiais" krikščionimis, nes jie, atrodo, nei tiki, nei praktikuoja, o spinduliuoja tikrai dieviškomis savybėmis. Taigi susimąstau...

9. Kaip aš asmeniškai suvokiu ir išgyvenu santykį su Dievu ?

VITAS: Esu Dievo kūrinys. Turiu laisvę apsispręsti už gėrį ar už blogį. Dievas kuria. Aš pašauktas toje kūryboje dalyvauti, bendradarbiauti. Dievas myli. Aš pašauktas mylėti ir meilę žadinti. Prie Dievo artėju tada, kai mano norai ir gyvenimas derinasi su Jo planais. O nuo Dievo tolstu tada, kai tai nesiderina, kai mano planai su Dievo planais ne-

sutampa. Nesutapimas - nuodėmė arba klaida. Ryšiui su Dievu palaikyti dalyvauju Bažnyčios gyvenime.

RYTĖ: Savo santykį su Dievu suprantu taip: mano gyvas, meile grindžiamas santykis su kitu žmogumi tai ir yra tiesioginis, gyvas ryšys su pačiu Dievu. Juk Dievas - Meilė, kurią aš laisva valia esu įgaliota nešti kitiems.

O maldoje išgyvenu santykį su Dievu, kai į Jį atsisgręžiu, nuolatos suvokdama savo ribotumą, kai tenka vis taisyti ir taisyti savo klaidas, kurios neišvengiamos (nes save kuriu!). Mano santykį su Dievu nutraukia aplaidumas, kurį laikau ne paprastu trūkumu, o tiesiog nusikaltimu - nuodėme!

Malda man - tai ne vien minčių ar jausmų sukoncentravimas Dievop, o tai tikroji savianalizė iš atžvilgio į žmones, į daiktus, į save ir tuo pačiu iš atžvilgio į Dievą.

MIGLĖ: Dievas yra mano būties Pagrindėjas ir Tikslas. Sąlytis su Juo prasidėjo nuo pirmojo mano savimonės blykstelėjimo ir progresuoja iki šiol. Santykio su Dievu veidrodis - tai mano santykis su kitais.,

RYTĖ: Dievą suvokiu kaip Meilės realybę, kurio siekiu, savyje ugdydama meilę, besireiškiančią per žmones. Tik šitokią ėjimą prie Dievo laikau autentišku. Maldoje savo protą sintetizuojau su jausmais, save analizuodama, kur prasilenkiau su meilės principu. Analizuojau ir atsisgręžiu ar ne į pačią Didžiąją Meilę- Dievą, visą mano būtybę pripildančioje Jam nuolankioje pagarboje už teisę egzistuoti Jo meilėje.

IEVA: Aš myliu Dievą, visur Juo pasitikiu kaip Tėvui, be kurio valios "net plaukas nuo galvos nenukrinta". Su padėka priimu džiaugsmus ir kančias. Meilė pakelia viską.

JULIUS: Dievas man yra tarsi terpė, kurioje gyvenu. Kartu ir kažkas konkretaus, prieš ką jaučiu atsakomybę už savo egzistencijos įprasminimą.

ANUPRAS: Visų pirma Dievą aš suvokiu, kaip Visuminę Dvasinę Meilės Energiją. Ši Energija davė pradžią žmogui. Taigi tuo pačiu žmogaus prigimtyje ir "užkodavo" tą Meilės principą, kuriuo žmogus turi gyvenime vadovautis. Bet kadangi žmogus - sąmoninga būtybė, tai jam suteikta laisvė pasirinkti: už meilę ir visas iš jos plaukiančias pasekmes, ar prieš ją.

Taigi savo santykiuose su Dievu stengiuosi iš šalies į save pažvelgti ir kartu į tą savo kuriančią dvasinę energiją. Gyvenimą įsivaizduoju kaip kelią, kurs nužymėtas ženklais. Juos sekdamas ir jais vadovaudamasis, stengiuosi priartėti prie tikslo. Tad dažnai ir peržiūrinėju akistatoje su Dievu, ar visus tuos ženklus, tas nurodytas kryptis vykda (kaip automobilio vairuotojas). O gal kurio nepastebėjau ar sąmoningai ignoravau? Ir dedu pastangas vis labiau susikaupti, kad tolimesniame kelyje būčiau atidesnis.

Tačiau tame kelyje pasitaiko ir klaidinančių ženklų. Todėl savo mintyse dėkoju Didžiajai Energijai už man suteikiamą šviesą, kad teisingai pažinčiau tikruosius ženklus ir prašau jėgų ateities kelyje skirti teisingus ženklus.

VILDA: Sąžinė - Dievo balsas. Jos klausydamas, aš ir bendrauju su Dievu. Kalbuosi ne pati su savimi, bet bendrauju su Juo, kaip su Asmeniu. Atsitinka patekti į skausmingą, kankinančią situaciją. Tad, užuot ėmus savęs gailėtis, ar kankintis "sukandus dantis", greit atsisgręžiu Dievop, ieškodama atsakymo, kaip turėčiau pasielgti. Žinoma, kad negreit sugebu atsitokėti, bet ilgainiui imu suvokti, kad tas neįvykęs mano troškimas tik į naudą man išėjo. Tikra palaima nenutraukti to vidinio kontakto su Dievu, kaip artimiausiu, rūpestingiausiu "TU".

NENDRĖ: Dievas - didžioji Būtis. Aš - tos Būties dalelytė - žmogus. Bendrauti su Dievu padeda regimas įsikūnijęs Dievas - Jėzus Kristus. Bendravimo pagrindas - meilė.

RŪTA: Kai pamėginu įsivaizduoti, kas tas Dievas, kaip Aukščiausias Protas, kaip Beribė Meilė, tai man neužtenka nei žinių, nei vaizduotės. Atsiduriu baltoje dėmėje, nežinomybėje, vakuume. Bet keisčiausia tai, kad šita nežinomybė mane skatina, varyte varo Dievo ieškoti. Tačiau jeigu nebūtų *Valios*, kuri žmonijai pateikė tokią didžiulę dovaną dievišku įsikūnijimu, kurį siuntė Aukščiausias Protas ir Beribė Meilė, tai turbūt ir aš šiandien egzistuočiau kaip tasai Ničės antžmogis, kuris gali turėti ir protą, ir valią, bet, jei neturi meilės, tai pats save surija.

Meilė - Dievas Meilė niekuo nepasveriamas ir neišmatuojamas jausmas. Visos kūrinijos Val-

dovas save dovanoja savo kūriniais tikrai iš meilės jiems.

Aš įsivaizduoju, kad šis aukščiausias Protas - Meilė - Valia atiduoda visų brangiausių ir visų gražiausių dalį savęs, būtent savo Asmenį - šitą dieviškąją *Eleganciją* (bijau pasakyti, jog visą save atiduoda. Nors tai tiesa, atiduoda save visą, pats pasilikdamas Absoliutas.) Tai dieviškoji Paslaptis - mano tikėjimo Paslaptis. Aukščiausias Protas ir aukščiausiaji Valia, tos pačios Meilės jungiami, padalino save visiems - silpniems ir stipriems, praėjusiems, esantiems ir ateisiantiems. Nurodė kryptį, nutiesė gaires, kaip gyventi, kad gyventum amžinai. Išmokė, kaip reikia mylėti, kaip toje meilėje kurti. Juk kas yra meilė, jei ne kūryba. Ta įsikūnijusi Valia — Meilė alsavo lengvai ir nepastebimai: kur ėjo, ten meilė sėjo. Taip ji kviečia ir mus ne ja sekti, bet ja gyventi. Gyventi Jėzumi, gyventi Kristumi, gyventi Meile.

Štai koks kataliko, taigi ir mano, credo. Štai kokia lietuvio ir nelietuvio programa! Valios neįmanoma palaužti, jeigu ji meile атаusta. Ir Kristus - Dievas - Žmogus buvo ne Auka žmonijai, o Meilė žmonijai. Juk neįmanoma savęs aukoti be meilės.

Kai mėginu sąmoningiau suvokti, koks ryšys, koks santykis tarp Proto ir Valios, tai šio santykio neįsivaizduoju be Meilės, kuri amžių pradžioje (mums taip atrodo, kad „pradžioje“) sukūrė tą masyvų Tikslingumą ir... ta pati Meilė ateina į mūsų varganą būtybę, meile nešina kiekvieną kartą, kai jungiamės Mišių metu su Jėzumi ir visais dalyvaujančiais meilės ryšiais.

Tik tokiu tikslu Dievas įeina į žmoniją, kad paskatintų ją amžinajai kūrybai. Neribota savo Meile Dievas veikia kiekvieną ir visus. Visus kūrinius kreipia į save. Neįsivaizduoju, ar atsirastų kas nors, kurs ieškotų Dievo-Prasmės, jei Dievas būtų ne Meilė? O jeigu tai būtų tik Meilė, o jokio Proto nei Logikos, iš kurių išplaukia Valia, tai aš iškart tokio „dievo“ kūrėjo sąvoką atmesčiau.

O koks mano santykis su Dievu? Kiekvieną sekundę ir milisekundę trokštu ir siekiu, kad visa ir

viskuo būčiau su Juo, Jame. Tiksliau tarus, prašau Kūrėjo, kad leistų taip būti Jo dimensijomis matuojamame laike ir pačiame trumpiausiam laike... Tai reiškia, ne tik asmeniškai su Juo, bet ir su visa kūrinija. Jei tokio santykio su Kūrėju nebūtų, tai kaip galima išdrįsti Jo atšvaitu būti, kaip galėtum išdrįsti Jo atšvaitu kitiems būti, Juo kitiems spinduliuoti, jei esi tamsus, neperšviečiamas liūnas...

Mano dialoge su Dievu nėra žodžio „Dievas“, savo maldoje kreipiuosi į Jį „Kūrėjau“. Man atrodo, jog šis vardas visiškai išsemia tą turinį, kurį mano ribotas pažinimas įstengtų aprėpti.

Valia - Kristus. O manyje skamba Jo vardas - Mokytojas. Koksai talpus šis vardas! Ar įmanoma aplenkti Mokytoją? Ar turi teisę žmogus būti mokytoju, jei nemylį? O štai šis Mokytojas mylėjo ir stiprius, ir silpnus. Jis gyveno kitiems. Jis gyveno savo numylėtiems kūriniais. Jis gyveno, Jis nešė varganą žmogaus likimą iki mirties. Jis subendrina savąjį likimą su labiausiai pažeminto ir daugiausiai iškenčiančio bei iškankinto žmogaus likimu. Jis savo įsikūnijimu ir savo dramatišku, tragišku likimu mus įjungė į dieviškąją sferą. O mirtimi ir prisikėlimu mus pašaukė amžinai kurti su Juo ir visomis savo sukurtomis būtybėmis, kurias mes vadiname įvairiausių laipsnių angelais.

Meilė - tai dieviškoji Dvasia, didinga, švelni dvasia, kuri dvelkia, kur jai patinka. Tai Meilė be juslingo sentimentalumo. Tai Šviesa, kuri savo stiprumu ir veržliu polėkiu mane traukia į save. Ši Meilė mane palaiko. Ji ir neleidžia užsidaryti savo ir tik savo kiaute, kaip sraigei. Ji skatina nesulaikoma, nesuvaldomai veržtis ir degti tikros, nemeluotos meilės jėga visiems, su kuriais susiliečiu. Tai Ji - ši ugningai liepsnojanti Meilė mane uždega.

Rašau ir skaudžiai išgyvenu, kaip sunku man žodžiais išsakyti tai, kuo mane šaukia, mane ragina gyventi toji Meilė, kuri kiekvieną šitaip stipriai kviečia! Ir kokia bejėgė esu suvokti ir aptarti šią Meilę - Dievą - Kūrėją - Mokytoją...

KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI SU KITAIŠ

(Jaunimo grupėje
premijuotas straipsnis)

Rita Saunorytė

Kadangį žmogus - visuomenės dalelė - kiekvieną dieną susiduria bent su vienu bendruomenės nariu, tampa gyvybiškai svarbu išmokti sugyventi su kitais. Santykiai su aplinkiniais lemia to žmogaus dvasinę būseną, požiūrį į pasaulį, gyvenimą, koreguoja tikslus... veikia kiekvieną jo ląstelę. Tad gal tikrai verta kalbėti apie tai, kas padeda ir kas kliudo sugyventi su kitais?

Dievas taip sukūrė žmogų, kad į gyvenimą kiekvienas žiūrime savo akimis, jaučiame savo širdimi, liečiame savo rankomis, galvojame savo galva... Nors ir turime bendrų tiesų, idėjų, pomėgių, tačiau kiekvienas pasaulį suvokiame savaip; skirtingai žiūrime ir į sutiktą žmogų, tai, ko tikimės iš jo, žinome tik patys. Visa tai būtina suprasti, nes tik tada bus galima pradėti gilintis. Į kitos asmenybės psichologiją, ieškoti bendrumų ir skirtumų, tolerantiškai vertinti tuos poelgius, nuomones, idėjas, kurių tu nesupranti. Žmogus, manantis, kad visi gyvi padarai Žemėje mąsto (ar turėtų mąstyti) taip, kaip jis, kad tik jo vieno pasiūlymai teisingi, net nesistengia analizuoti, spręsti problemas, išylančias bendraujant su aplinkiniais. Jo nuomone, neteisis, kaltas yra tas, su kuriuo jis kontaktuoja, atmetama net mintis, kad "galbūt kažkas su manimi negerai, gal vis tik aš neteisis?" Taigi vidinis žmogaus nusistatymas (teigiamas ar neigiamas), manyčiau, yra pagrindinis veiksnys, reguliuojantis santykius su aplinkiniais.

Sulig kiekviena gyvenimo diena mes statome savo sielose pilis. Pas vienus jos romaninės, storų storų sienų, apjuostos plačiais grioviais, o pro mažytes šaudymo angas kyšo daugybė užtaisytų tobuliausių ginklų. Net taikiausias praeivis neįleidžiamas į šios tvirtovės vidų, nes jos šeimininko nuomonė tokia: "Mano pilis - mano pasaulis!" Tikriausiai net į paties Kristaus beldimą nebūtų at-

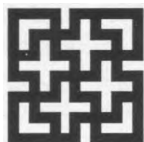
sakytą... Tačiau šalia tokių įtvirtinimų, vis belaukiančių priešų, kurių dar nesimato, egzistuoja ir prieglaudomis virtę pastatai. Į vienus jų vis užklysta ištroškę, į kitus — išalkę, į trečius - pavargę keleiviai, o šių pilių savininkai paskutinį šiaudą iš po savęs ištraukia ir atiduoda atvykėliui. Jų gyvenimų kredo panašūs į šį: "Mano gyvenimas vertas tik tiek, kad aukočiausi kitiems!" Žinoma, šie mano fantazijos pavyzdžiai apibūdina tik pačius kraštutiniausius žmones. Tokių Žemėje nedaug. Ir gerai, kad mažai, nes sugyventi su tokiomis asmenybėmis labai sunku: su pirmaisiais - dėl jų nusistatymo, kad kiekvienas žmogus - potencialus priešas, blogio nešėjas, o su antraisiais - dėl jų nemokėjimo imti, o tik sugebėjimo duoti. Juk neįmanomi pilnaverčiai, visapusiški santykiai su žmogumi, jei tu tik imi imi, o to, ką pasiūlai, jam nereikia! Manau, kad nė vienam nepatinka jaustis skolingų. Man atrodo, kad geriausiai sutinkama su tokiomis asmenybėmis, kurių sielose stūkso gotikinės, barokinės, modernios arba bet kokios kitokios pilys, kurių šeimininkai turtingi (ne pinigais ar ne tik pinigais, žinoma), o pilių vartai atveriami, namų šiluma pasidalijama su kiekvienu, vertu to. Būtina, kad šios pilies gyventojai sugebėtų apsiginti, pakovoti už save, esant reikalui, o ne tik nuolankiai lauktų, kur vėjas nupūs. Taigi mano galva išeitų taip, kad altruistai (kaip ir egoistai) — "sunkūs" žmonės, su jais nelengva sugyventi. Normaliausi santykiai, manyčiau, - tarp "normalių" žmonių, tai yra tų, kurie turi ir altruistiškų, ir egoistiškų savybių. Tik blogai, kad Lietuvoje dar vis egzistuoja nusistatymas, kad žmogus, sugebantis padaryti save laimingą (ne kitų sąskaita) yra negeras žmogus. Kaip šitaip galima, jei "aplinkui viskas taip blogai, tiek smurto, tiek aukų, tiek išnaudojamųjų; kaip galima suspėti pagalvoti apie save, kai aplinkui tiek daug tokių, kurių reikia gailėtis!?" Tokios pažiūros, vyraujančios tarp vyresnio amžiaus gyventojų, skelbia, kad tik kenčiantis žmogus yra doras, kad tik gailėsčiu pagrįstas bendravimas yra nuoširdus. Jie susikuria sau nelaimingus gyvenimus, paskui skundžiasi, gailisi vienas kito, kritikuoja ne tokius, kaip jie, ir bando diktuoti visuomenės moralės dėsnius. Pagal juos, vienas turėtų būti toks: "Gailėkis,

guosk, verk kartu, tik jokiū būdu nepadėk aukai nusikratyti kankinio duonos!” Ta pati idėja išlieka ir skriaudėjo atažvilgiu: “Smerk, keik, peik, tik nė už ką nesistenk padėti jam pasikeisti!” Manau, kad elgiamasi taip todėl, kad bijoma, jog sugrius susikurtas pasaulio vaizdas, nerimaujama, kas bus, jei užges šviečiančios (ir apšviečiančios jų raudančius veidus) kankinių ugnelės, o susikurtieji blogio demonai pasirodys besą normalūs žmonės... Tokį gyvenimo suvokimą galima priversti prie mano pradžioje aptarto nenoro suprasti, kad kiekvienas žmogus savaip teišus, nes jis yra kitoks! Norintieji gailėtis pabūgo to, kad reikės patiems galvoti, kad taip gyvenant nuolat keisis situacija, prie kurios (kaip ir prie kiekvieno sutikto žmogaus) reikės prisitaikyti, analizuoti, kažką keisti... Žinoma, tai yra tik mano nuomonė, bet aš kitaip negaliu paaiškinti sau tokio keisto kai kurių žmonių požiūrio į gyvenimą, pačio jų egzistavimo. O aš noriu suprasti! Toksai bėgimas nuo pilnaverčio gyvenimo, bendravimo su jo skausmais ir džiaugsmiais man panašus į atsakomybės vengimą. Kaip Sokrato kalambūras: “Žinau, kad nieko nežinau!” Kaip paprasta; jokios atsakomybės! Išeina, kad jis visiškai nepakaltinamas už tai, ką sako, ką daro, ką mąsto ... Vis tik esu tvirtai įsitikinusi, kad neįmanoma gyventi su kitais be atsakomybės, be tvirto įsitikinimo, kad už save atsakau tik aš pati.

Taip išėjo, kad visą laiką mąščiau tik apie tai, kas kliudo gerai sutarti su kitais žmonėmis, tačiau manau, kad tas, kuris labai norės, persifrazuos mano teiginius ir vietoj žodžio “kliudo” pavartos “padedą”, jei jam taip labiau patinka, nes tai - vis ta pati virvė, tik patraukta už kito galo; tačiau, turėdama konkrečiai suformuluotą temą, privalau ir aš būti lanksti, juk rašinys - irgi bendravimo forma! Taigi pagrindiniai, mano nuomone, kludymai (padėjimai) jau išvardyti, tačiau yra ir kitų. Jie plačiai žinomi, dažnai aptariami, todėl net gana nuobodu apie juos rašyti. Tai pagarba vienas kitam ir sau; religinis, rasinis, moralinis ir visoks kitoks pakantu-

mas, tolerancija; žmogaus teisių žinojimas ir laikymasis; mokslas ir savišvieta, protinis lavinimasis; savo kūno išvaizdos priežiūra; dar tikriausiai visi suprantame, kad lengviau bendrauti su žmonėmis, turinčiais tokius pat siekius, galimybes, aplinkybes, kaip ir mes... Tiesa, yra dar vienas keistas atvejis, kurį sutikau savo trumpame žaliame gyvenime. Manau, kad ir jūs rasite sau pažįstamą prototipą. Tiesą pasakius, šios situacijos dar neperpratau iki galo, tačiau, atrodo, esmę jau užčiuopiau. Taigi yra žmonių, labai norinčių laisvai bendrauti su visais, būti bendruomenės žmonėmis, “vakarėlių sielomis, bet ... nemokančiais. Taip, jie stengiasi, bet jiems nieko neišeina. Gaunasi tik lyg kokia nevykusi parodija. Bet kodėl taip? Man atrodo, kad pagrindinė priežastis yra jų nepasitikėjimas savimi, kompleksai, įgyti augant nepalankioje aplinkoje. Čia labai didelė atsakomybė krinta tėvams, nuslopinusiems savo vaikę besiformuojantį “Aš”, privertusiems slėptis, bijoti. Tai vis netinkamo auklėjimo (tiek pačių tėvų, tiek jau jų vaikų) pasekmė. Labai skaudus padarinys, kuriam visuomenė turėtų skirti daugiau dėmesio. O yra atvirkščiai: žmonės (ypač vaikai) ne tik nepadedą, bet dar labiau slopina tokią asmenį, varo į kampą (tai, manau, antroji priežastis, tačiau neatsiejama nuo pirmosios). Tiesa pasakius, tokia situacija Lietuvoje gana dažna, beveik kiekviename kolektyve yra atpirkimo ožys, o kiekvienas, juo nesantis, džiaugiasi, kad tai ne jis, ir dar stipriau prispaudžia silpnąjį prie žemės. Neduok Dieve, jam pabėgus pats tokiu taps! Taigi tokiu mąstymu paremtas bendravimas tikrai nebus pilnavertis. Tad štai ir dar vienas “stabdys” geriems santykiams su aplinkiniais!

Šis etikos filosofijos klausimas yra begalinis. Net storiausia knyga nebūtų galima į jį atsakyti, nes net kelis tūkstantmečius žmonijai jis buvo aktualus, bet kaip ir mums - mįslingas ir bedugnis. Džiaugčiausi, jei mano samprotavimai apšviestų nors mažutę atkarpą šio ilgo kelio į begalybę - tobulybę!

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Vietininko vartojimo klaidos

(Tęsinys)

4. Netaisyklingas būvio vietininko vartojimas. Kai kurie, skaitydami šias pastabas, gal pasakys: “O dėl ko tie posakiai mūsų kalbai ‘nebūdingi’, dėl ko jie nevertotini? Juk jie taip mūsų kalboje paplitę, tad kam jų vengti?” Jie mūsų kalbai dėl to nebūdingi, kad sudaryti ne pagal mūsų kalbos dėsnius, neužtinkami svetimybų nesusugadintoje liaudies kalboje. Dažniausiai tai yra vertiniai iš kitų, ypač slavų kalbų. Taip ir būvio vietininkas labai dažnai ne visai taisyklingai vartojamas, verčiant į lietuvių kalbą kitose kalbose girdėtus posakius. Tuos mūsų kalbai nebūdingus ir nevaizdingus būvio vietininkus galime pakeisti įvairiais būdais.

a. Netaisyklingą būvio vietininką dažnai galima pakeisti kilmininku, dalyviu, būdvardžiu ar kitomis kalbos dalimis. Pvz.: *Ji pasijuto vienatvėje* (=viena, vieniša). *Tos patalpos buvo blogame stovyje* (=apleistos, apgriuvusios, netvarkomos). *Jo kraujo spaudimas yra normos ribose* (=normalus). *Jis buvo geroje nuotaikoje* (=geros nuotaikos, gerai nusiteikęs). *Sportininkas buvo geroje formoje* (=geros formos).

b. Kai kurie sudėtiniai tariniai su būvio vietininku gali būti pakeisti trumpesniais ir sklandesniais vientisiniais tariniais, t.y. žodžių junginį gali atstoti vienas veiksmažodis. Pvz.: *Ar tas įstatymas dar tebėra galioje* (=tebegalioja)? *Mano tėvai dar tebėra atostogose* (tebeatostogauja). *Ar tu esi to dalyko kurse* (=Ar esi apie tą dalyką informuotas, ar apie tai ką žinai)?

c. Tam tikri netaisyklingi būvio vietininkai gali būti keičiami dvejetainiais galininkais. Pvz.: *Jį suėmė girtame stovyje* (=girtą). *Rugius žaliam*

pašarui reikia pjauti plaukimo fazėje (=plaukiančius, pradėjus plaukti).

d. Kartais nevykusį būvio vietininką galima pakeisti tik perorganizuojant visą sakinį. Būvio vietininkas tokiu atveju dažniausiai verčiamas vardininku. Pvz.: *Geresnėje padėtyje yra mūsų kaimynai* (=Geresnė padėtis yra mūsų kaimynų). *Tavo paskaita turėtų būti dėmesio centre* (=dėmesio centras).

e. Būviui reikšti netinka įvardžių *kas, tas* vietininkai: Pvz.: *Kame čia dalykas* (=Kas čia yra? Kas čia atsitiko? Koks čia reikalas?). *Vargas yra tame* (=tas), *kad jis nieko nenori klausyti*.

Dar galima pridėti, kad kartais vietininkas į sakinį įbrukamas visai be jokio reikalo. Jį išmetus ir sakinį perredagavus, mintis pasidaro daug aiškesnė, o sakinyssklandesnis. Pvz.: *Jo asmenyje susilaukėme gero daktaro* (=Iš jo susilaukėme gero daktaro). *Jis pasižymėjo kaip geras organizatorius sporto srityje* (=Jis pasižymėjo geru sporto organizatorium). *Komandos sudėtyje* (=Komandoje) *įvyko tokie pasikeitimai*. *Salės patalpose* (=Salėje) *įvyks paskaita*.

5. Lietuvių kalboje vietininkas niekada negali reikšti objekto, t.y. niekada neina papildiniu. Kas kita kitose kalbose, pvz. rusų, kur tokios konstrukcijos labai įprastos. Kartais lietuviai, nusižiūrėję į tas svetimas kalbas, klaidingai pavartoja vietininką, be kurio mes galime lengvai apsieiti, ypač su veiksmažodžiais *nusimanyti, nusivokti, įsitikinti* ir pan. Tokius posakius visuomet taisydavo ir J. Jablonskis. Štai keli jo pataisyti sakiniai: *Pagarsėti norėjo meno reikaluose nusimanęs* (=nusimanymu apie meno reikalus). *Nenusimanau aš kare* (=apie karo dalykus). *Mus tame įtikina* (=Mus tuo įtikina). *Buvo įsitikinęs senovės lietuvių turtingos literatūros buvimas* (=...kad senovėje lietuvių literatūros būta turtingos). *Niekas neįtars tame* (=tuo).

Dar pridėsime keletą kitų panašių sakinių: *Literatūroje* (=Apie literatūrą) *jis nieko nenusivokia*. *Kame* (=Kuo) *jis kaltas?* *Kame* (=Kuo, kaip) *pasireiškia jo išmintis?* *Šie du kūriniai skyrėsi tik kai kuriose detalėse* (=kai kuriomis detalėmis). *Juodu susitarė visuose klausimuose* (=visais

klausimais). *Bitės padeda gėlių apvaisinime* (=apvaisinti gėles).

Papildinio vietininkas kartais pavartojamas ten, kur geriau tiktų objekto naudininkas. Pvz.: *Didelę įtaką žmonių gyvenime* (=gyvenimui) *daro modernioji technika. Ši medžiaga labai naudinga kai kurių aparatų gamyboje* (=gamybai).

6. Lietuvių kalboje vietininkas neturėtų reikšti priežasties. Tačiau, verčiant iš kitų kalbų, dažnai pavartojami vietininkai, priežasčiai reikšti. Tokias konstrukcijas, kuriose šie nepageidaujami vietininkai eina prielinksniais arba polinksniais, lengva pakeisti taisyklingomis konstrukcijomis su prielinksniu *dėl*, o kartais prieveiksmais *todėl*, *dėl* to ir pan. Pvz.: *Tokio apsileidimo išdavoje* (=Dėl tokio apsileidimo) *gali lengvai kilti gaisras. Šio įvykio pasėkoje* (=Dėl šio įvykio) *jis visai prarado pusiausvyrą. Blogų sąlygų poveikyje* (=Dėl blogų sąlygų) *išdžiūvo visos gėlės. Jis visiškai nesimokė, ko išdavoje (dėl to) buvo paliktas toje pačioje klasėje. Pasitaiko neatsargių vairuotojų, ko pasėkoje* (=todėl, dėl to) *įvyksta daug nelaimių.*

Kartais žodžių junginiai su nevartotinais priežasties vietininkais gali būti keičiami pusdalyvinėmis, padalyvinėmis, o kartais ir dalyvinėmis konstrukcijomis. Pvz.: *Pramonės išsivystymo išdavoje* (=Išsivysčius pramonei,) *šalyje padidėjo gerovė. Savęs vertinimo rezultate* (=Save vertindamas,) *žmogus užima atitinkamą vietą visuomenėje. Tiesioginių saulės spindulių poveikyje* (=Veikiami tiesioginių saulės spindulių), *mikrobai žūva.*

Norint išvengti nevartotino vietininko, kartais tenka perredaguoti visą sakinį arba jo dalį. Pvz.: *Karo pasėkoje ūkis buvo nualintas* (=Po karo ūkis buvo nualintas; *Karas ūkį nualino*). *Tyrimų pasėkoje gautus duomenis* (=Tyrimais gautus duomenis; *Tyrimų duomenis*) *reikia tuoj užregistruoti.*

7. Kai vietininkai priklauso ne nuo sakinio veiksmažodžio, bet nuo daiktavardžio (paprastai veiksmažodinio), jie pradeda reikšti nebe tiek vietą, laiką ar būdą, bet pasidaro nusakomieji, t.y. jie lyg apibūdina, pažymi daiktavardį, nurodo jo ypatybę. Imkim, pavyzdžiui, sakinį *Darbas fabrike*

jai patiko. Čia galima kelti du klausimus: 1. *kur patiko darbas* - fabrike (vietos aplinkybė), 2. *koks darbas patiko?* - *fabrike* (nederinamasis pažymynys).

Tokie nusakomieji vietininkai lietuvių kalbai nelabai pageidaujami. Geriau čia būtų vartoti kilmininkas. Pvz.: *Išdažėme sienas visuose kambariuose* (=visų kambarių sienas). *Amerika nutraukė karą Vietnam* (=nutraukė Vietnamo karą). *Mus džiugina laimėjimai kovoje už taiką* (=kovos už taiką laimėjimai). *Pirmininkaujantis posėdyje* (=Posėdžio pirmininkas) pranešė, kad po pertraukos bus svarstomas kitas klausimas.

Žinoma, šios rūšies vietininkų griežtai smerkti negalima. Kartais juos reikia vartoti stiliaus sumetimais, kai sakinyje būtų per daug kilmininkų arba būtų neaiški sakinio prasmė, jeigu vietininką keistume kilmininku.

8. Kartais gali būti neaišku, ką pabrėžti: vietą, ar požymį, t.y. ką pavartoti: vietos vietininką ar nusakomąjį kilmininką. Tokiais atvejais dažniausiai bus daug sklandžiau ir aiškiau, pavartojus kilmininką. Pvz.: *Ji pradėjo dirbti mokykloje* (=mokyklos) *bibliotekininke. Ji jau antri metai yra vaikų darželyje* (=vaikų darželio vedėja). *Tokiose šeimose* (=Tokių šeimų) *vaikai visuomet bus pavyzdingi. Spauda yra didelė jėga mūsų tautoje* (=mūsų tautos jėga).

Vietininko vartojimo klaidų ir mūsų rašomojoje, ir šnekamojoje kalboje daroma labai daug. Šiai lietuvių kalbai nebūdingai vartosenai daug įtakos daro svetimos kalbos, kur vietininko vartosena yra skirtinga nuo mūsų kalbos. Tad reikia čia daug atsargumo. Drąsiai jį galime vartoti tik tada, kai norime pažymėti vietą. Visais kitais atvejais (laiko, būdo, būvio reikšmėmis) tuoj pagalvokime, ar ne aiškiau ir sklandžiau būtų, jei pavartotume kilmininką ar visai kitaip sudarytume sakinį, vengdami vietininko. Įsidėmėtina, kad lietuvių kalboje vietininku negalime reikšti objekto, priežasties, tikslo. Tad praktiškas patarimas būtų toks: jeigu vietininkas sakinyje nėra būtinais reikalingas arba jeigu jo vietoje galime pavartoti kitą linksnį ar posakį, tai tokius linksnius bei posakius ir vartokime. Taip elgdamiesi, išvengsime daug klaidų.

Paruošė Marija A. Jurkutė

BIRŠTONE - PAMINKLO VYTAUTUI DIDŽIAJAM ATIDENGIMO IŠKILMĖS

Šiomet sukanka 588 metai nuo Žalgirio mūšio, kuriame lietuvių, lenkų, rusų, čekų, totorių ir kitų tautų karių jungtinėmis pajėgomis sutriuškinta kryžiuočių Ordino galybė. Pagrindinis šio mūšio organizatorius ir vyriausiasis vadas tuomet buvo Lietuvos Didysis kunigaikštis Vytautas.

Lietuvių tauta niekuomet nepamiršo šio didžio ir talentingo Lietuvos valdovo, karvedžio, politiko, diplomato. Jo vardas aukso raidėmis įrašytas Lietuvos istorijoje. Jam statomi paminklai. Ypač daug jų pastatyta Lietuvoje 1930 m., minint jo mirties 500 metų sukaktį.

Artėja krikščionybės 2000 metų jubiliejus. Lietuvos Didysis kunigaikštis Vytautas buvo vienas iš tų, kurio pastangomis mūsų tauta (1387 m.) apkrikštyta. Kristaus atėjimo į šį pasaulį sukaktį minėsime su visos žemės krikščionimis. Kartu minėsime ir Vytauto Didžiojo gimimo 650 metų bei jo mirties 570 metų sukaktį. Šia dingstimi Birštono savivaldybės iniciatyva pastatytas paminklas Birštone Vytautui Didžiajam. Paminklui vieta pasirinkta ne atsitiktinai - aukštos kalvos, vadinamos Vytauto kalnu, papėdėje. Ant šio kalno kadais stovėjo medinė pilis, kuri saugojo vietovę nuo kryžiuočių antpuolių. Birštone Lietuvos Didysis kunigaikštis tvarkė valstybės reikalus, priiminėjo užsienio svečius, ilsėjosi su šeima, medžiojo.

Paminklo kūrėjas - skulptorius Gediminas Jokūbonis. Paminklas (puspenkto metro aukščio raitelis) iškaltas iš granito. Tai pirmoji Lietuvoje Vytauto Didžiojo skulptūra, vaizduojanti kunigaikštį ant žirgo. ("Kauno diena" Nr. 162)

NAUJAS ISTORINIS LEIDINYS

Vilniaus leidykla "Kardas" išleido naują istorinį leidinį "Lietuvos Didysis Kunigaikštis Kęstutis".

Šios knygos autorius - teisininkas, istorikas ir politinis veikėjas profesorius Augustinas Janulaitis. Jis yra parašęs ir kitų mokslinių istorinių studijų, kurių daugelį pasirašęs slapyvardžiais.

Knygoje vaizdžiai aprašytas Lietuvos didysis kunigaikštis Kęstutis, vienas žymiausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų, pelnęs šlovę ir ainių pagarbą savo nesutaikinama kova su kryžiuočių Ordinu, už Lietuvos laisvę ir jos klestėjimą. ("Kauno diena" Nr. 143)

UTENOS KRAŠTO PADAVIMAI

Tarp Molėtų ir Suginčių buvęs vienas didelis miestas. Čia buvę daug parduotuvių, keli turgūs. Per karą šis miestas sudegęs. Tik ten, kur dabar Molėtai, likęs miesto pakraštėlis. Čia praėję rusai ir pasakę: malo (mažai). Nuo šio žodžio ir kilęs Molėtų pavadinimas.

O Suginčiai pavadinti nuo Suginto pavardės. Dabartinių Suginčių vietoje buvo viskas išdegę, likęs plynas laukas. Čia atsikėlęs Sugintas pasistatęs namą ir pradėjęs gyventi.

Taip pasakojama knygoje "Utenos krašto padavimai". Knygą parengė Utenos Aukštakalnio vidurinės mokyklos mokytoja ekspertė Leonora Buičienienė. Pagal autentiškus žmonių pasakojimus surinkta 299 padavimai iš Anykščių, Molėtų ir Utenos rajonų. Daug padavimų apie vietoves, kaimus, miestelius ir jų pavadinimus. Pasakojama, kad Molėtų rajono pakraštyje tyvuliuojančio Asio ežero pavadinimas kilęs nuo bajoro Lasio pavardės, tik raidei L nukritus.

Didelis raistas Motiejūnų kaime Kaziukraisčiu vadinamas todėl, kad jame nusižudęs vaikas, vardu Kaziukas. Daug padavimų apie kalnus, pievas, salas. Įdomių pasakojimų yra išlikę apie Liesėnų, Kulionių, Pakubetiškių, Pelenių, Krivitiškių, Vorėnų ir kitus piliakalnius.

O kiek žemė dar tebeslepia pradingusių miestų, užkeiktų lobių, žmonių! Kur dabar stovi Molėtų, Suginčių, Skudutiškio, Alantos ir Kuktiškių

bažnyčios, ten buvęs užkastas lobis. Paslėpti pinigai buvę ir Druskių kaimo lauke. ("Lietuvos aidas" Nr. 31)

NAUJOJOJE AKMENĖJE STATOMA BAŽNYČIA

Naujojoje Akmenėje žmonės nors ir slegia nedarbo problemos, bet bažnyčios statybai jie po truputį aukoja. ^iame sovietmečiu sukurta miestyje iki šiolei bažnyčios nebuvo. Parapijos klebonas Julius Meškauskas mano, kad bažnyčios vidaus darbai bus baigti 2000 metais. O išorės apdaila truks turbūt ilgokai dėl lėšų stygiaus. Būsima bažnyčia jau dabar džiugina akį savo neįprasta architektūrine kompozicija (architektas Rimantas Zimkus). Statybos darbus atlieka Naujosios Akmenės firma "Grita".

Naujosios Akmenės savivaldybė bažnyčios statybai kasmet skiria po 80-100 tūkst. Lt. Stogo dangą labdaringai davė bendra Lietuvos ir Vokietijos įmonė "Eternit-Akmenė". ("Lietuvos aidas" Nr. 129)

MOKYKLOS RENESANSAS

Kernavėje, senojoje Lietuvos sostinėje, atgimė prieš 70 metų pastatytos mokyklos rūmas. Veik dešimtmetį čia nebuvo girdėti vaikų klegesio, laikas ardė pastato sienas, o pradžios mokykla glaudėsi vaikų darželyje.

Pastatui gyvybė sugrąžinta Vilniaus apskrities viršinininko administracijos ir Širvintų rajono savivaldybės pastangomis. Įkurtuves atšventusi pradžios mokykla pavadinta buvusio mokytojo tremtyje mirusio Kernavės šviesuolio Juozo Šiaučiūno vardu. Pastatą atšventinęs prelatas mons. Česlovas Krivaitis tiki, kad mokykla Kernavėje skleis šviesos spindulius kaip ir prieškarį. Vilniaus apskrities viršinininkas Alis Vidūnas įsitikinęs, kad ši pradžios mokykla netrukus peraus į pagrindinę. ("Lietuvos aidas" Nr. 173)

KIEK MOKYKLŲ ESAMA LIETUVOJE?

Šiomet Lietuvoje veiks 2356 bendrojo lavinimo mokyklos. Daugiau kaip 90 proc. jų bus lietuviškos, 88 - mišrios, 80 - rusų, 63 - lenkų dėstomomis kalbomis. Vilniuje veiks mokykla, kurioje

bus dėstoma baltarusių kalba. Daugiausia yra pradinė mokyklų - 824, vidurinių ir gimnazijų - 702, pagrindinių - 585. ("Dienovidis" Nr. 29)

AUKIME BE TABAKO !

Tyrimais nustatyta, kad ketvirtadalis jaunuųjų klasių moksleivių ir du trečdaliai dešimtokų Lietuvoje jau buvo bandę rūkyti. 61,5 proc. visų 15-16 metų moksleivių buvo rūkę vienu ar kitu savo gyvenimo laikotarpiu. Iš jų 78,7 proc. berniukų, 53,1 proc. mergaičių. Apie 25 proc. moksleivių (37 proc. - berniukų ir 18 proc. - mergaičių) rūko nuolat.

Šiuos statistinius duomenis pateikė Respublikinis sveikatos mokymo centras Pasaulinės dienos be tabako, minėtos gegužės 31-ąją proga. Kiekvienais metais skelbiamas vis kitas Pasaulinės dienos be tabako šūkis. Šiomet jis - "Aukime be tabako!"

Pasaulinės sveikatos organizacija (PSO) pritaria, kad nuo tabako sukeliamų ligų mūsų planetoje žūva apie 3 mln. žmonių - mirštama kas dešimt sekundžių. Jei ir toliau žmonės taip rūkys, apie 2020 metus, kaip yra apskaičiavę PSO ekspertai, dėl rūkymo pasaulyje kasmet žus 10 mln. žmonių. ("Lietuvos rytas" Nr. 103)

LOBIO PAIEŠKOS BAIGĖSI NESĖKME

Numanomo "Preilos lobio" ieškotojai visiškai nutraukė bevaisės pastangas paruošti vietą kasinėjimams Kuršių marių dugne. Jie kelis kartus mėgino, bet taip ir neįstengė nusausti metalinių aptvaru aptvėrto ploto, kad galėtų kastis į marių dugno smėlį. Darbai visiškai sustojo, paiešką finansavusiai Vokietijos TV bendrovei NDR nusprendus daugiau nebešvaistyti pinigų. NDR ketino sukurti filmą apie lobio paieškas. Neringos meras Stasys Mikėlis sakė siūlysiąs Vyriausybei parengti naują darbų projektą ir skirti lėšų jam įgyvendinti.

Kuršių marių dugną ties Preila nuspręsta kasinėti, kai vokiečių mokslininkai, tikrinę gandas, jog toje vietoje Antrojo pasaulinio karo metais Vokietijos kariai užkasė lobį, nustatė, jog toje vietoje iš tiesų kažko esama. Galimo radinio versijos įvairavo nuo Gintaro kambario, nacių pagrobto iš Rusijos caro rūmų, iki senos vokiečių amunicijos. Taip pat

Per Mišias giedojęs „Dainavos” ansamblis.

Z. Degučio nuotr.

tikėtasi marių dugne rasti Antrojo pasaulinio karo metų Koenigsbergo gubernatoriaus Eriko Kocho archyvą.

Paieškos darbų projektą parengė mokslinė-techninė įmonė „Geoprojektas”, dirbo akcinė bendrovė „Lokys”. Darbų vykdytojai nustebino užsakovus vokiečius, atsivežę pasenusią techniką, nesugebėjusią susidoroti su numatytais krūviais. („Lietuvos aidas” Nr. 166)

MIRĖ PIRMOJO LIETUVIŠKO TANGO KŪRĖJAS

Gauta žinia, kad Buenos Airese mirė Liudas Jakavičius, Klaipėdos ir Kauno konservatorių auklėtinis. Rugpjūčio 8-ąją jam būtų sukakę 90 metų.

Liudas Jakavičius - žymaus knygų leidėjo, mėgėjiškų spektaklių režisieriaus ir vaidintojo Liudo Jakavičiaus-Lietuvanio (už nuopelnus Lietuvai 1939 m. apdovanoto Gedimino ordinu) sūnus. Bene labiausiai jis išgarsėjo kaip pirmojo lietuviško tango „Sutemos” kūrėjas (žodžiai Jūro Šaltenio), muzikinės pasakos „Saulės vaikai” autorius. Prieškary Liudas Jakavičius su Hofmeklerio orkestru grojo Kauno „Metropolijoje”, Konrado kavinėje. Vokiečių okupacijos metais dirbo Šiauliu

dramos teatro administratoriumi, 1942 m. - direktoriumi.

Pirmąją Liudo Jakavičiaus žmoną sušaudė bolševikai. Su antrąja užaugino dvi dukras - Karmes Aldą, drabužių kūrėją, populiaraus madų salono savininę, verslo pasaulyje žinomą Karlos vardu, ir kino žvaigždę dainininę Graciėlą-Marcia Bel.

Apie Liudo Jakavičiaus mirtį pranešusi ponija Josel Suarez sakė, kad velionis iki paskutiniųjų gyvenimo dienų domėjosi įvykiais Lietuvoje, su pavydu kalbėjo apie tuos, kurie dalyvavo Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventėje. („Lietuvos aidas” Nr. 134)

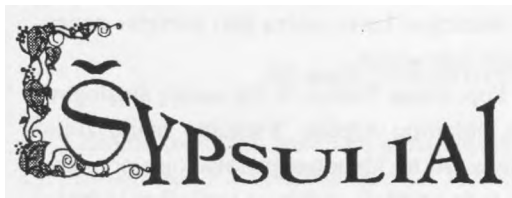
„RAŠYTOJAI” ANT TILTO

Daug kam lyriškų prisiminimų sukeliantis Palangos jūros tiltas pamažu perima senojo tradicijas. Viena iš jų - aplinkos įkvėptų žmonių kūryba. Ypač pačioje toliausioje vietoje, už posūkio. Štai pabėgę iš pamokų Kretingos gimnazistai taip įsimamžino: „Mes šiandien nerašysime algebros. Kaip ir nusiplovėm”. Kiti išsilieja eilėmis: Čia aš stovėjau (Kai tave mylėjau) Amžinai”. Arba „Mūsų meilė buvo ryški. Nupirkau bonbonkių biškį”. Kitas „poetas”, matyt, tai perskaitęs užvirė pykčiu: „Jūs, šikniai, rašinėjat sau laimingi. Aš irgi būčiau laimingas, jei mano pana būtų su manimi”. Ne-trūksta ir tikrų neprastaburnių.

Atskiras kūrybos klodas - apie mėgstamus muzikantus ir jų grupes. „Mes už saulę (Mes už taiką). Mes už RAPą visą laiką”. Pažymėtina, kad užrašuose jaučiami, anot Markso, viso pasaulio proletarai. Užrašai rusų, anglų, vokiečių kalbomis. Su stambiom klaidom. Gal rašyta ne gimtąja kalba?

Ką gali žinoti, kas taip sukrutina žmogaus kuriamąsias galias, vos kelis šimtus metrų perėjus virš bangų? Gal teisus vienas „rašytojas” ant atramos peiliuku išpjaukęs, kad „žmones kartais veikia Mėnulio pilnatis”... („Kauno diena” Nr. 121)

Nuteistąjį mirties bausme klausia, koks būtų jo paskutinis noras.

- Norėčiau užvalgyti grybų, nes iki šiol vis bijodavau, kad apsINUODIJęs nemirčiau, - atsakė nuteistasis.

Žmogui nusibodo turimasis namas - nutarė parduoti. Pavedė agentui. Netrukus, gavęs laikraštį, užtiko skelbimą, kuriame iškeliamos visos gerosios jo namo savybės. Be to, pridėta ir namo nuotrauka. Tada jis, pažiūrėjęs į skelbimą ir nuotrauką, nuskubėjo pas agentą:

- Žinai, neparduok mano namo. Skelbimas mane įtikino, kad tai yra namas, kokio aš visą gyvenimą norėjau.

- Tėveli, kada aš būsiu tiek užaugęs, kad galėsiu visur eiti, nepasiklausęs mamos? - klausia sūnus.

- Sūnau, aš pats dar nesu tiek užaugęs, kad galėčiau taip daryti, - paaiškina tėvas.

Tėvas sako vaikui:

- Matai, kad ir tėtis gali tave numaudyti, o tu galvoji, kad gali tik mama.

- Taip, tėti, gali ir tu. Tik mamytė maudydama visada man numaudavo batus.

Moteris, įsigijusi naują suknelę, nenurimsta, kol su ja pasirodys vyrui, kurį labiausiai myli, ir moteriai, kurios labiausiai neapkenčia.

Tėvas klausia sūnų:

- Ar žinai, kuo Napoleonas pasižymi?
- Savo atmintimi.
- Iš kur žinai, kad jis turėjo gerą atmintį?
- Juk parašyta, kad paminklas pastatytas jo atminčiai.

Du vyrai geria bare ir vienas sako kitam:

- Ką tau sako žmona, kada tu čia taip ilgai sėdi?
- Nieko nesako, nes aš nevedęs.
- Tai kodėl tu čia taip ilgai sėdi, jeigu nevedęs?
- nustemba pirmasis.

Žinai, tėvas man sakė, kad aš gausiu 5.000 dolerių, jei atsisakysiu savo blogų papročių, - sako vienas studentas kitam, - bet nežinau, ką daryti.

- Nebūk kvailas, - sako antrasis, - pasižadėk ir paimk tuos pinigus.

- Bet jei aš atsižadėsiu blogų papročių, kaip aš tuos pinigus išleisiu? ♥

Amerikietis milijonierius, belankydamas savo plantacijas Pietuose, užėjo sekmadienį į mažą negrų bažnytelę. Ten jam labai patiko vietinio pastoriaus pamokslas, ir jis įdėjo į lėkštę stambią auką. Pamaldų pabaigoje, suskaičiavęs pinigus, pastorius paskelbė:

- Šiandien surinkome du dolerius trisdešimt penkis centus. Jeigu banknotas, paaukotas džentelmeno, kuris sėdi kairėje pusėje netoli durų, pasirodys tikras, tai būsime surinkę šimtą du dolerius trisdešimt penkis centus.

Cirke moteris įkiša galvą į liūto nasrus. Du žiūrovai kalbasi:

- Nenorėčiau būti jos vietoje.
- O aš nenorėčiau būti liūto vietoje.
- Kodėl?
- Nepakenčiu burnoje plaukų.

□ Kun. Rolandas Makrickas, Lietuvos Vyskupų konferencijos gen. sekr. asistentas, šią vasarą kelias savaites dirbo sielovados darbą Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje Čikagos Marquette Parke. Jis pavadavo kun. Rimą Gudelį, išvykusį į Lietuvą dirbti jaunimo stovyklose.

□ Geg. 31 d. Panevėžio vysk. J. Preikšas pašventino naująją Truskavos Šv. Dvasios bažnyčią. Jos projekto autorius arch. A. Paulauskas. Iš Truskavos yra kilęs a.a. kun. Bronius Krištanavičius, SJ, Čikagos Jaunimo centro statytojas.

□ Geg. 29 d. Kristaus Karaliaus katedroje Panevėžyje buvo paminėtas vysk. K. Paltaroko ingresas 1926 m. Pirmojo Panevėžio vyskupo atminimą pagerbė miesto bažnyčių chorai. Ta proga šv. Mišias aukojo katedros klebonas mons. J. Antanavičius. Savo pamoksle jis iškėlė vyskupo reikšmę miesto dvasiniam ir kultūriniam augimui.

□ Liepos 13-17 d. Lietuvoje lankėsi Oldenburgo krašto (Vokietija) "Carito" ir Maltos ordino tarnybos bendradarbiai, atgabenę jau 200-ją pagalbą siuntą. Per 8 m. į Lietuvą atgabenta 2806 tonos labdaros (daugiausia medicininės įrangos, vaistų, drabužių ir maisto).

□ Geg. 17 Panevėžyje lankėsi apaštališkasis nuncijus arkiv. dr. Erwin Josef Ender. Panevėžio katedroje arkivyskupas koncelebravo šv. Mišias su vyskupais J. Preikšu ir J. Žemaičiu ir daugybe Panevėžio vyskupijos kunigų.

□ Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis, liepos 4 d. susipažinęs Vilniaus paveikslų galerijoje su 300 vienetų Vilniaus arkikatedros požemiuose rastų juvelyrinių šedevrų rinkiniu, pareiškė, kad Vilniaus arkikatedros lobynas yra Bažnyčios nuosavybė. Jis įsitikinęs, kad religinės meno vertybės turi būti laikomos ir rodomos atskirai nuo kitų. Labiausiai tam reikalui tiktų bažnytinio meno ir is-

torijos muziejus, kuris galėtų būti įsteigtas nenau-dojamame bažnyčioje.

□ Pop. Jonas Paulius II šią vasarą atostogavo šiaurės Dolomitų Alpėse. Vatikano radijo žiniomis, vietos 90 m. klebonas padovanojęs popiežiui iš savo sodo krepšelį vyšnių, o popiežius klebonui pintinė kalnuose pririnktų baravykų.

□ Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia Toronte, Kanadoje, tarnavo lietuviams katalikams nuo 1928 iki 1974 m. Tais metais parapijos centras buvo perkeltas į Mississaugos Anapilį ir ten pastatyta nauja bažnyčia pavadinta Lietuvos Kankinių vardu. Rugsėjo 27 d. parapija mini 70 m. sukaktį.

□ Vilniaus Pedagoginio universiteto Istorijos fakultetas birželio 13 d. išleido antrąją katalikų tikybos mokytojų laidą. Mokslą bakalauro laipsniu baigė 30 absolventų.

□ Šv. Kryžiaus ligoninei, esančiai Čikagos Marquette Parke, įkurtai 1928 m. Labdarių sąjungos, dabar vadovaujamai seselių kazimieriečių ir 1954 m. labai praplėstai, šiais metais sukanka 70 m.

□ Vilniaus Kalvarijos po šešerių metų Maskvos okupacijos buvo baigtos statyti 1669 m., dėkojant Dievui už išsilaisvinimą. Bolševikiniai okupantai jas išsprogdino 1962 m. Šv. Kryžiaus bažnyčios ir parapijos klebonas kun. K. Latoža, pritariant Vilniaus arkivyskupijos kurijai, nori Kalvarijas atstatyti iki 2000 - jubiliejinų - metų. Jis prašo Lietuvos ir išeivijos lietuvių savo aukomis prisidėti prie Vilniaus Kalvarijų Kryžiaus kelio koplyčių atstatymo. Auką galima siųsti per Lietuvių katalikų religinę šalpą.

□ Pivašiūnų bažnyčia (Alytaus rajone) garsi Švč. M. Marijos Dangun Ėmimo atlaisdais ir stebuklinguoju Dievo Motinos paveikslu. Šiais metais sukako 10 m., kai kard. V. Sladkevičius vainikavo šį paveikslą pop. Jono Pauliaus dovanotu vainiku ir suteikė Nuliūdusiųjų Pagalbos titulą. Kartu buvo minimas Pivašiūnų bažnyčios 350 m. jubiliejus. Į šias iškilmes rugpj. 16 d. atvyko kard. V. Sladkevičius, apašt. nuncijus arkiv. Erwin Josef. Ender ir keli Lietuvos vyskupai: J. Matulaitis, J. Boruta ir VI. Michelevičius. Iškilmėse dalyvavo minios tikinčiųjų.

Juoz. M.

40-asis sukaktuvinis straipsnio konkursas

Siūlome konkursui pasirinkti kurią nors iš šių temų: 1. *Kaip prarandamas ir atrandamas tikėjimas.* 2. *Kai prarandama ir atrandama tautybė.* 3. *Kokie man artimesni kunigai: "tradiciniai" ar "modernistai"?* 4. *Mano svajonių vyras/žmona.* 5. *Ar kultūringas žmogus ir inteligentas yra sinonimai?* 6. *Dabartinio Lietuvos ir išeivijos jaunimo charakteristika.* 7. *Ryškiausios komunizmo liekanos Lietuvoje ir kaip jų atsikratyti.*

Konkurse gali dalyvauti ir suaugusieji, ir jaunimas. Jaunimui priklausys tik vidurinių ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jie būtinai turi pažymėti, kad straipsnis skiriamas jaunimo grupei.

Straipsnio apimtis - apie 6 mašinėlė rašyti puslapiai, jaunimo gali būti trumpesni. Straipsnis pasirašomas slapyvardžiu, j atskirą vokelį (ant kurio užrašomas tik slapyvardis) įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnį voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: *Laiškai lietuviams*, 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA. Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1999 m. vasario mėn. 16 dienos. Premijų didumą ir skaičių nustatys Vertinimo komisija.

Pageidaujama rašyti mašinėlė, nesugrūsti eilučių ir palikti šonuose paraštes. Visi premijuoti rašiniai spausdinami. Spausdiname ir nepremijuotus, tinkamus mūsų žurnalui.

Nuoširdi padėka *Laiškų lietuviams* rėmėjams

Po 100 dol. aukojo J. Adomaitis.

50 dol. aukojo dr. O. Mironaitė.

30 dol. aukojo I. Rimkūnas.

20 dol. aukojo Čikagos Generalinis Konsulatas.

Po 10 dol. aukojo: I.R. Maleiška, A.M. Pakštys, V. Šaulys, D. Balčiūnas, P. Lukoševičius.

Administracijos prašymas

Jau ne kartą esame prašę gerbiamiausius skaitytojus, kad baigiantis metams, nelaukdami mūsų pranešimo apie prenumeratos atnaujinimą, tuoj patys tai padarytumėte. Deja, net ir pakartotinai prašant, kai kurie vis neprisirengia atsiųsti prenumeratos mokesčio. Tada mes esame priversti sustabdyti prenumeratą, nes paštas to griežtai reikalauja. Tokiu būdu skaitytojų skaičius vis mažėja. Žinoma, skaitytojai mažėja dėl įvairių priežasčių, bet viena iš priežasčių yra ir tas prenumeratorių nepunktualumas, nekreipimas dėmesio į mūsų paraginimus.

Visi mūsų laikraščiai skundžiasi skaitytojų mažėjimu, nes vyresnieji vienas po kito iškeliauja amžinybėn, o jaunesnieji nesiryžta stoti jų vieton. Mirus šeimos nariui, kurio vardu ėjo žurnalas, būtų gražu, kad jį skaitytų kiti šeimos nariai.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.